پەیڕەوی ناوخۆی

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

ناوەڕۆک

ژ.	بەش	بابەتەکان	ل
١	بەشی یەکەم:	پێناسەکان	٥
٢	بەشی دووەم:	پێکهاتە و دانیشتنەکانی پەرلەمان	٩
٣	بەشی سێیەم:	هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی	١٥
٤	بەشی چوارەم:	ئەندامێتی	٢٧
٥	بەشی پێنجەم:	لیژنە هەمیشەیی و تایبەتییەکان	٣٩
٦	بەشی شەشەم:	سیستمی کار لەپەرلەمان	٥٣
٧	بەشی حەوتەم:	چاودێریکردن	٦٧
٨	بەشی هەشتەم:	یاسادانان	٨٣
٩	بەشی نۆیەم:	بودجە	٩٧
١٠	بەشی دەیەم:	فراکسیۆن و ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمانی	١٠٥
١١	بەشی یازدەیەم:	دیوانی پەرلەمان و نووسینگەکانی پەرلەمان	١٠٩
١٢	بەشی دوازدەیەم:	حوکمە کۆتاییەکان	١١٥

بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
پەرلەمانی کوردستان - عێراق
مێژووی دەرچوون: ١٧ /٧ /٢٠١٨

به پشـت بەسـتن به حـوکمی بـڕگەی (٨) له مـاددەی (٥٦)ی یاسـای هەڵبژاردنـی پەرلەمـانی کوردسـتان، ژمـاره (١)ی سـاڵی ١٩٩٢ی هەمـوارکراو و بڕیـاری ژمـاره (١٠)ی سـاڵی ٢٠١٤، پەرلەمـانی کوردسـتان له دانیشـتنی ئاسـایی ژمـاره (٨)ی رۆژی ٢٠١٨/٧/١٧، ئەم (پەیـرەوی نـاوخۆ)یەی پەسندکرد:

پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی (١):

ئەم زاراوانەی خـــوارەوە، ماناکانیـــان لە بەرامبەریانـــدا نووسراوە:

هەرێم: هەرێمی کوردستان - عێراق

پەرلەمان: پەرلەمانی کوردستان - عێراق

سەرۆک: سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

دەستەی سەرۆکایەتی: دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان

ئەندام: ئەندامی پەرلەمان

دانیشـتن: کـۆی گشـتی ئەو کۆبـوونەوانەیە، کە لە رۆژێکـدا دەبەسترێن.

خولی پەرلەمان: ماوەی ویلایەتی پەرلەمان

پەیڕەو: پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان

سەرۆک وەزیران: سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانـی هەرێمـی کوردستان - عێراق.

ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران: جێگری سەرۆک وەزیران و وەزیرەکان دەگرێتەوە.

پرۆژە یاسا و بڕیار: پرۆژەی ئەو یاسا و بڕیارانەیە، کە لە لایەن (١٠) دە ئەنـدام پەرلەمـان، یان دەسـەڵاتی جێبەجێکـــردن، یـــان دەســـەڵاتی دادوەریـــی، بە مەبەســـتی دەرچوانـــدن، ئاڕاســـتەی پەرلەمـــان دەکرێن.

بەشی دووەم

پێکهاتە و دانیشتنەکانی پەرلەمان

ماددەی (٢):

یەکەم: پەرلەمان لە هەرێمدا، باڵاترین دەسەڵاتی یاسادانان و چاودێریکردنە، مەرجەعی سیاسی و یاساییە و ئەو دەسەڵاتانە پیادە دەکات، کە لەم پەیڕەوە و لە یاسا کارپێکراوە پەیوەندیدارەکاندا ئاماژەیان پێدراوە.

دووەم: پەرلەمان، لە ژمارەیەک ئەندام پێکدێت، بەو پێیەی، کە لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کورستاندا ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو هاتووە و بەپێی یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان هەڵدەبژێردرێن و نوێنەرایەتی سەرجەم پێکهاتەکانی گەلی کوردستان - عێراق دەکەن.

ماددەی (٣):

پەرلەمان، دانیشتنی یەکەمی خۆی، لەسەر بانگهێشتی سەرۆکی هەرێم، لە ماوەی (١٠) دە رۆژدا، لە رێکەوتی پەسەندکردنی ئەنجامە کۆتاییەکانی هەڵبژاردن دەبەستێت. لەکاتی ئاراستەنەکردنی بانگهێشتنامەکەدا، پەرلەمان بەشێوەیەکی ئاسایی لە کاتژمێر (١٢)ی نیوەڕۆی رۆژی دوای ماوەی ئاماژەپێدراو، کۆدەبێتەوە.

ماددەی (٤):

دانیشتن، لە هەولێر دەبێت. دەکرێت لەسەر داوای سەرۆک، یان دەستەی سەرۆکایەتی، یان (١٠) دە ئەندام و بە رەزامەندیی پەرلەمان، لە هەر شوێنێکی تر بێت، بە پێی پێویست.

ماددەی (٥):

یەکەم: دانیشتن، بە ئامادەبوونی زۆرینەی رەهای ئەندامانی یاسایی دەبێت، یاسا و بڕیارەکان، بە زۆرینەی سادە پەسەند دەکرێن، جگە لەو یاسا و بڕیارانەی، کە پێویستیان بە زۆرینەی تایبەت هەیە، لەکاتی یەکسانبوونی دەنگەکاندا، ئەو لایەنەی دەنگی سەرۆکی لەگەڵدایە، بەزۆرینە هەژمار دەکرێت.

دووەم: ئەگەر رێژەی یاسایی تەواو نەبوو، سەرۆک کردنەوەی دانیشتنەکە، بۆ ماوەیەک دوادەخات، ئەگەر رێژەکە هەر دەستەبەر نەبوو، دانیشتنەکە، بۆ کاتێکی تر، دوادەخرێت.

سێیەم: ئامادەبوونی رێژەی یاسایی، بۆ دروستی دەنگدان مەرجە، بەڵام کار ناکاتە سەر بەردەوامیی کۆبوونەوەکە.

ماددەی (٦):

خولی پەرلەمان، (٤) چوار ساڵە، لە یەکەم دانیشتنەوە دەستپێدەکات و بە کۆتاییهاتنی دواین دانیشتنی، لە ساڵی چوارەمدا، کۆتایی دێت.

ماددەی (٧):

یەکەم: پەرلەمان، لە ساڵێکدا دوو وەرزی گرێدانی هەیە:

یەکەمیان، لە سەرەتای مانگی ئادارەوە، دەستپێدەکات، تا کۆتایی مانگی حوزەیران و بە (خولی بەهارە) ناو دەبرێت.

دووەمیان، لە سەرەتای ئەیلولدا دەستپێدەکات، تا کۆتایی کانوونی یەکەم و بە (خولی پاییزە) ناودەبرێت.

دووەم: لە نێوان دوو وەرزی یاساداناندا، پەرلەمانتاران و لیژنەکان، لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانیاندا، بەردەوام دەبن.

سێیەم: ئەو وەرزەی گفتوگۆی پرۆژە بودجەی هەرێمی تێدادەکرێت، تا پەسەندکردنی بودجە بەردەوام دەبێت.

چوارەم: پەرلەمان، دەتوانێت لەسەر داوای سەرۆک، یان سەرۆکی هەرێم، یان سەرۆک وەزیران، یان (٢٥) بیست و پێنج ئەندام، بە دەنگی زۆرینەی رەهای ئەندامەکانی، ماوەی گرێدانی هەریەک لە دوو وەرزەکە، بۆ ماوەیەک لە (٣٠) سی رۆژ زیاتر نەبێت، درێژبکاتەوە، ئەویش بۆ تەواوکردنی ئەو ئەرکانەی، کە پێویست بووە وەرزەکەیان بۆ درێژ بکرێتەوە.

ماددەی (٨):

یەکەم: سەرۆک یان لانی کەم (٣/١)، سێ یەکی ژمارەی ئەندامان، دەتوانن، بانگهێشتی دانیشتنی نائاسایی بکەن، دانیشتنەکە، تەنیا بۆ تێڕوانینی ئەو بابەتانە دەبێت کە لە بانگهێشتەکەدا، دیاریکراون.

دووەم: سەرۆک، لەکاتی پێویستدا، لەسەر داوای سەرۆکی هەرێم، یان سەرۆک وەزیران، بانگهێشتی دانیشتنێکی نائاسایی دەکات.

ماددەی (٩):

یەکەم: دانیشتنەکانی پەرلەمان، بە ئاشکرا دەبن.

دووەم: دەکرێت، دانیشتنەکانی پەرلەمان، لەسەر داوای سەرۆک، یان (٤/١) چواریەکی ئەندامان و بە ڕەزامەندیی پەرلەمان، نهێنی بن.

سێیەم: لەکاتی پێویستدا دەکرێت، دانیشتنەکانی پەرلەمان، لەسەر داوای سەرۆکی هەرێم، یان سەرۆک وەزیران، بەڕەزامەندیی پەرلەمان، نهێنی بن.

بەشی سێیەم

هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی

ماددەی (١٠):

دەستەی سەرۆکایەتی پێکدێت لە (سەرۆک و جێگری یەکەم و جێگری دووەم)ی پەرلەمان بە مەرجێک یەک لە (٣) سێ ئەندامی دەستەی سەرۆکایەتی ئافرەت بێت.

ماددەی (١١):

یەکەم: پەرلەمان، دانیشتنی یەکەمی خۆی، کە لە ماددەی (٣) سێی ئەم پەیڕەوە ئاماژەی پێدراوە، بە سەرۆکایەتی بەتەمەنترین کاندیدی دەرچووی ئامادەبوو، دەبەسترێت.

دووەم: بەتەمەنترین کاندیدی دەرچووی ئامادەبوو، لەلایەن سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە، بانگهێشت دەکرێت دەبێتە سەرۆکی یەکەم دانیشتن، ئەرکی تەنیا بریتی دەبێت لە بەڕێوەبردنی دانیشتنی یەکەم و ئەنجامدانی هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی.

ماددەی (١٢):

یەکەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن، لە بەردەم پەرلەماندا، سوێندی یاسایی، دەخوات.

دووەم: کاندیدە هەڵبژێردراوەکان، لەبەردەم پەرلەماندا، سوێندی یاسایی، دەخۆن.

سێیەم: (سوێندخواردن)ی یاسایی سەرۆکی یەکەم دانیشتن و کاندیدە هەڵبژێردراوەکان، بەم شێوەیە دەبێت:

(بەخودای گەورە سوێند دەخۆم، کە بەرژەوەندیی گەلی کوردستان و یەکێتی خاک و گەل و شکۆ و ماف و ئازادییەکانی هاوڵاتیان و سامانی گشتیی بپارێزم و ئەرکی ئەندامیەتیی ب ڕاستیی و دڵسۆزییەوە جێبەجێبکەم).

چوارەم: هەر کاندیدێکی هەڵبژێردراو، بە ناوەڕۆکی ئەو سوێندە یاساییەی، لەم ماددەیە هاتووە، پابەند نەبوو، دەبێت سوێندەکە، دووبارە بکاتەوە.

ماددەی (١٣):

یەکەم: لە ڕێکەوتی (سوێندخواردن)ی یاساییەوە، کاندیدی هەڵبژێردراو، دەبێتە ئەندام و بە دەستبەکار هەژمار دەکرێت و گشت مافێکی ئەندامێتی دەبێت و هەموو ئەرکەکانی ئەندامێتی دەکەوێتە ئەستۆ.

دووەم: ئەگەر کاندیدی هەڵبژێردراو، بەبێ پاساوی ڕەوا، لە دانیشتنی یەکەمەوە، بۆ ماوەی (٣٠) سی ڕۆژ (سوێندخواردن)ەکەی ئەنجامنەدا، مافی سوێندخواردنی یاسایی نامێنێت.

ماددەی (١٤):

پەرلەمان، بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامان و بە دەنگدانی نهێنی و راستەوخۆ، دەستەی سەرۆکایەتی، بەپێی ئەم رێکارانە هەڵدەبژێرێت:

یەکەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن، دەرگای خۆپاڵاوتن، بۆ پۆستەکانی دەستەی سەرۆکایەتی، دەکاتەوە.

دووەم: داوا لە پاڵێوراوان دەکات، کە خۆپاڵاوتنیان رابگەیەنن و دواتر دەرگای خۆپاڵاوتن دادەخات و پرۆسەی هەڵبژاردن دەستپێدەکات.

سێیەم: بە پێی پیتەکانی (ئەلفبێ)ی کوردی، داوا لە ئەندامان دەکات، بۆ پۆستەکانی دەستەی سەرۆکایەتی، بەجیا دەنگ بە پاڵێوراوەکان بدەن.

چوارەم: ئەندام، ناوی پاڵێوراوی خوازیاری خۆی، بۆ هەریەک لە پۆستەکان، لەسەر پسوولەیەکی تایبەت بەو هەڵبژاردنە دەنووسێت و بەدەستی خۆی دەیخاتە ناو سندوقی تایبەت بەو پۆستە.

پێنجەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن کۆتاییهاتنی پرۆسەی دەنگدان ڕادەگەیەنێت و داوا لە دوو لاوترین ئەندام دەکات، بۆ جیاکردنەوەی دەنگەکان، بە سەرپەرشتی خۆی.

شەشەم: ئەگەر ژمارەی دەنگەکانی دوو ڕکابەر، یان زیاتر، بۆ هەریەک لە پۆستەکان یەکسان بوون، پرۆسەی

دەنگدان دووبارە دەکرێتەوە، ئەگەر دیسان ژمارەی دەنگەکان یەکسان بوون بە تیروپشک پۆستەکە، بۆ یەکێک لە پاڵێوراوەکان، یەکلا دەکرێتەوە.

حەوتەم: ئەگەر، بۆ هەریەک لە پۆستەکان، تەنها یەک پاڵێوراوی بێ رکابەر هەبوو، سەرۆکی یەکەم دانیشتن، ڕاستەوخۆ بە ناولێنان، پاڵێوراوەکە، بۆ پۆستەکە بە سەرکەوتوو، رادەگەیەنێت.

هەشتەم: سەرۆکی یەکەمدانیشتن، ئەنجامی دەنگدان، بۆ ئەندامان ئاشکرادەکات و داوا لە دەستەی سەرۆکایەتی هەڵبژێردراو دەکات، بچنە جێگەی تەرخانکراوی خۆیان.

ماددەی (١٥):

ئەندامی دەستەی سەرۆکایەتی، لە یەکێک لەم حاڵەتانەدا پۆستەکەی لەدەستدەدات:

یەکەم: دەست لەکارکێشانەوە، بە رەزامەندیی زۆرینەی ئامادەبوانی ئەندامان.

دووەم: متمانە لێسەندنەوە لەسەر پێشنیاری (٣/١)ی سێیەکی ئەندامان و بە رەزامەندی (٣/٢)ی دوو لەسەر سێی ئەندامان.

سێیەم: لەکاتی چۆڵبوونی یەکێک لە پۆستەکانی دەستەی سەرۆکایەتی، کە لە بڕگەی (یەکەم و دووەم)ی ئەم

ماددەیەدا هاتووە، تا شوێنەکەی پڕ دەکرێتەوە، دەبێت لەکارەکانی بەردەوام بێت.

چوارەم: لەکاتی چۆڵبوونی پۆستی یەکێک لە ئەندامانی دەستەی سەرۆکایەتی بەهەر هۆیەک بێت، پەرلەمان لە یەکەم دانیشتنی دوای چۆڵبوونەکە، پۆستەکە، بە هەمان ڕێگای کارپێکراو لەم پەیڕەوەدا پڕدەکاتەوە.

ماددەی (١٦):

ئەرک و دەسەڵاتەکانی دەستەی سەرۆکایەتی

دەستەی سەرۆکایەتی، ئەم ئەرک و دەسەڵاتانەی هەیە:

یەکەم: دانان و ڕێکخستنی بەرنامەی کاری دانیشتنەکانی پەرلەمان، بەپێی حوکمەکانی ئەم پەیڕەوە.

دووەم: خوێندنەوەی کورتەی کۆنووسی دانیشتنی پێشووتری پەرلەمان و، پەسەندکردنی.

سێیەم: دانانی ڕێسای تایبەت بە ڕێکخستنی کۆنووسەکان و واژۆکردنی کۆنووسی کۆبوونەوەکە.

چوارەم: یەکلاکردنەوەی ناکۆکی پسپۆریەتیی (تنازع الاختصاص)، لە نێوان لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمان.

پێنجەم: ڕاسپاردنی لیژنەیەکی دیاریکراو، بەدراسەتکردنی بابەتێکی دیاریکراو.

شەشـــەم: بڕیـــاردانی پەیـــکەری ڕێکخســـتنی پەرلەمـــان و هەمـوارکردنی و داڕشـتنەوەی سیاسـەتی دارایـی و کارگێڕیی پەرلەمان.

حەوتەم: لەگەڵ دیوانی پەرلەمان و لیژنە پەیوەندیدارەکاندا، بـودجەی سـاڵانە و ژمێـرەی کۆتـایی پەرلەمـان، ڕێکدەخات و بۆ پەرلەمان دەیخاتەڕوو، بە مەبەستی پەســـــــەندکردنی و سەرپەرشـــــــتیکردنی و جێبەجێکردنی.

هەشـــــتەم: ڕەزامەنـــدیی دەربـــڕین بە دامەزرانـــدن و خانەنشینکردنی کارمەندانی پەرلەمان و ڕاوێژکار و بەڕێـوەبەرە گشـتیەکان لە چوارچێـوەی ڕێکـار و مەرجی یاساییدا.

نۆیەم: ڕێکخستنی پەیوەندییەکانی پەرلەمان لەگەڵ سەرجەم دامەزراوەکـان و هەمـوو ئەو ناوەنـدانەی دەچـنە چوارچێوەی کاری هاوبەشی پەرلەمانیی، لە نـاوخۆ و دەرەوەی هەرێم.

دەیەم: دەرکردنی بەیاننامە و دەربڕینـی هەڵوێست، لەسـەر بابەت و ڕووداو و پێشهاتەکان.

یـازدەم: سەرپەرشـتیکردنی کاروبـاری کـارگێڕیی و دارایـی سەرجەم نوسینگەکانی پەرلەمان.

دوازدەم: هەر ئەرک و دەسـەڵاتێکی تـر کە لەم پەیـڕەوەدا پێیان سپێردراوە.

ماددەی (١٧):

دەستەی سەرۆکایەتی، کۆبوونەوەی هەفتانەی خۆی دەبێت و دەکرێت لە هەرکاتێکی تر کە پێویست بێت، لەسەر داوای سەرۆک، کۆببێتەوە.

ماددەی (١٨):

ئەرک و دەسەڵاتەکانی سەرۆک:

یەکەم: نوێنەرایەتیکردنی پەرلەمان و قسەکردن بە ناوییەوە.

دووەم: جێبەجێکردنی یاسا و پەیڕەوی ناوخۆ و بڕیارەکانی پەرلەمان.

سێیەم: کردنەوەی خول و دانیشتنەکانی پەرلەمان، و سەرۆکایەتیکردنییان، کۆتاییپێهێنان و دواخستنیان، دەست نیشانکردنی کاتی ئەنجامدانیان.

چوارەم: بەرزەفتکردنی گفتوگۆکان و پارێزگاریکردن، لە ڕێکارییەکان و پارێزگاریکردن، لە شکۆی پەرلەمان.

پێنجەم: گرتنەبەری ڕێکاری پێویست، بۆ پاراستنی ئاسایش و ئارامیی ناو پەرلەمان.

شەشەم: خستنەڕووی ئەو بابەتانەی، پێویستیان بە دەنگدان و ڕاگەیاندنی ئەنجامەکان هەیە.

حەوتەم: نوێنەرایەتیکردنی پەرلەمان، لە بۆنە و ئاهەنگە نیشتیمانییەکاندا، دەشێت جێگرەکانی، یان هەر ئەندامێکی تر، بۆ ئەوکارە ڕاسپێرێت.

هەشتەم: سەرجەم ئەو رەفتارکارییە یاساییی (التصرفات القانونیة) و کارگێریی و داراییانەی، کە بە پەرلەمانەوە پەیوەستن، دەگرێتەبەر بەمەرجێک، لەگەڵ برگەی (شەشەم) لە ماددەی (١٦) شازدەی ئەم پەیڕەوەدا ناکۆک نەبێت.

نۆیەم: ناردنی بڕیار و یاسا پەسندکراوەکان لەلایەن پەرلەمانەوە بۆ سەرۆکایەتی هەرێم، بە مەبەستی دەرچواندنیان.

دەیەم: هەژماردنی ئەو یاسا و بڕیارانەی، لە ماوەی دیاریکراودا، لە لایەن سەرۆکی هەرێمەوە بەیاسا و بریاری دەرکراو،دەرناچن.

یازدەم: واژۆکردنی سەرجەم نوسراوە فەرمییەکان، لەگەڵ دەسەڵاتی جێبەجێکردن و لایەنی تری ناوەوە و دەرەوەی هەرێم.

دوازدەم: واژۆکردنی سەرجەم ئەو نامە و نوسراوانەی، لە پەرلەمانەوە، یان لە یەکێک لە لیژنەکانیەوە دەردەچن و دەکەونە چوارچێوەی دەسەڵاتی سەرۆک.

سێزدەم: دەرچواندنی بڕیاری خانەنشینکردنی ئەندامانی پەرلەمان.

چواردەم: پیادەکردنی هەردەسەڵاتێکی دی، کە ئەم پەیڕەوە و یاسا کار پێکراوەکان پێیان بەخشیوە.

ماددەی (١٩):

دەسەڵاتەکانی جێگری یەکەمی سەرۆکی پەرلەمان:

یەکەم: پیادەکردنی سەرجەم دەسەڵاتەکانی سەرۆک، لەکاتی ئامادەنەبوونیدا.

دووەم: هاریکاریکردنی سەرۆک، بۆ رایکردنی ئەرکەکانی.

سێیەم: سەرپەرشتیکردن و بەدواداچوونی کاری لیژنەکان و پێشکەشکردنی ڕاپۆرت دەربارەیان، بۆ سەرۆک.

چوارەم:سەرۆکایەتیکردنی کۆبوونەوەی هاوبەشی نێوان لیژنە هەمیشەییەکان.

پێنجەم: بەشداریکردن، لەکارەکانی دەستە، وەک ئەندام تیایدا.

شەشەم: هەردەسەڵاتێکی تر کە سەرۆک پێدەدات، یان لە یاسا کارپێکراوەکاندا هەیەتی.

ماددەی (٢٠):

دەسەڵاتەکانی جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمان:

یەکەم: خوێندنەوەی بەرنامەی کاری دانیشتن.

دووەم: سەرپەرشتیکردنی نوسینی کۆنووسی دانیشتنی پەرلەمان و بەرنامەی کاری دانیشتنەکان و چاپکردن و دابەشکردنیان بەسەر ئەندامانندا، پاش پەسەندکردنیان لە لایەن دەستەی سەرۆکایەتییەوە.

سێیەم: تۆمارکردنی ناوی ئەو ئەندامانەی دەیانەوێت بەشداری گفتوگۆ بکەن، بەپێی ڕێزبەندیی کاتی داواکارییەکانیان.

چوارەم: دڵنیابوون، لە بوونی ڕێژەی یاسایی دانیشتن و ئەنجامدانی کاری تۆمارکردنی ناوی ئامادەنەبووان، بەپاساو و بێ پاساو.

پێنجەم: چاودێریکردن و ژماردنی دەنگەکان، لەکاتی دەنگدان و دڵنیابوونەوە لە ئەنجامەکان.

شەشەم: بەدواداچوونی کاروباری ئەندامان و خستنەڕووی کێشە و داواکاری و پێشنیارەکان، بۆ دەستەی سەرۆکایەتی، بۆ بڕیارلێدانیان، ئەگەر خۆی نەیتوانی چارەسەریان بکات.

حەوتەم: سەرپەرشتی و چاپکردن و بەدواداچوونی ئەو یاسا و بڕیارانەی لە پەرلەمان دەنگیان لە سەر دەدرێت و بەراوردکردنیان، بەو دەقانەی دەنگیان لەسەر دراوە.

هەشتەم: سەرپەرشتی بەئەنجام گەیاندنی وەرگێرانی پرۆژە، یان پێشنیازەکە، لە کوردی بۆ عەرەبی بە پێچەوانەشەوە، بە پشتبەستن بە شارەزایان و پسپۆڕانی زمان.

نۆیەم: نوسینی پەراوێزی کۆتایی، لە سەر دەقی کۆتایی پڕۆژە، یان پێشنیازەکە، بۆ سەرۆک و بەدواداچوون لە گەیشتنی بۆ سەرۆکی هەرێم، لە ماوەی دیاریکراو.

دەیەم: بەشداریکردن لەکارەکانی دەستە وەکو ئەندام تیایدا.

یازدەم: هەر دەسەڵاتێکی دی کە ئەم پەیڕەوە پێی بەخشیوە.

بەشی چوارەم

ئەندامێتی

ماددەی (٢١):

دروستیی ئەندامێتی

یەکەم: مەبەست لە دروستیی ئەندامێتی، دڵنیابوونە لە باری یاسایی ئەندام، لەکاتی پێشکەشکردنی داواکاری، بۆ پالاوتنی، تا راگەیاندنی ئەنجامەکان و بوونی بە ئەندام، بەپێی ئەو مەرجانەی کە لە ماددەی (٢١) بیست و یەک لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراودا ئاماژەی پێدراوە.

دووەم: پەرلەمان لەرێگەی هەڵبژاردن لیژنەیەکی کاتی لەسەرەتای هەموو خولێکی هەڵبژاردن پێک دەهێنێت بۆ پێداچوونەوە بەو تانانەی پێشکەشکراون لە سەر دروستی ئەندامێتی، پێک دێت لە ژمارەیەک ئەندام کە لە (٥) پێنج ئەندام کەمتر نەبێت و لە (٧) حەوت ئەندام زیاتر نەبێت، بەمەرجێک لەنێوان ئەندامانی لیژنە، ئەندامانی تانە لێدەر یان تانە لێدراو لەسەر دروستی ئەندامێتی تێدانەبێت، لیژنەکە لە یەکەم دانیشتنیدا سەرۆک و بریاردەرێک بۆ خۆی هەڵدەبژرێت و کارەکانی بەپێی ئەو حوکمە تایبەتییانە کە بۆ لیژنەکانی پەرلەمان دانراون لەم پەیڕەوەدا بەڕێوەدەبات.

سێیەم: هەموو ئەندامێک، مافی هەیە، تانە لە ئەندامێتی هەر ئەندامێکی دی بدات، هەر پاڵێوراوێک، لە لیستی براوەدا، دەتوانێت تانە لە ئەندامێتی ئەندامی براوە لە لیستەکەی خۆی، لە پەرلەمان بدات و داوای پووچەڵکردنەوەی هەڵبژاردنی و دروستی ئەندامێتیەکەی بکات.

چوارەم: تانەکان بەنووسین لە ماوەی وەرزی یاسادانانی یەکەمی پەرلەماندا، دوای هەڵبژاردن، پێشکەشی سەرۆک دەکرێن و ئەویش ئاڕاستەی لیژنەی پێداچوونەوە، بە دروستیی ئەندامێتی دەکات.

پێنجەم: لیژنە، وێنەیەکی تانەکە، بۆ ئەندامی تانەلێدراو دەنێرێت، بۆ ئەوەی لەو ماوەیەی بۆی دیاریی دەکەن، بەرگریکردن لە خۆی پێشکەش بکات، هاوکات دەتوانێت ئەو بەڵگانە ببینێت کە لە سەری پێشکەشکراون.

شەشەم: لیژنەکە پێداچوونەوە بە داوای تانەلێدان دەکات و دەتوانێت هەموو کۆنووس و بەڵگەکانی پەیوەست بە هەڵبژاردنی ئەندامی تانەلێدراو ببینێت و بانگهێشتی گەواهیدەر (شاهد) و کەسی شارەزا بۆ گەیشتن بەڕاستی بکات، هەروەها راپۆرتەکەی لەماوەیەک لە (٣٠) سی رۆژ زیاتر نەبێت لە رۆژی

نـاردنی داواکە پێشـکەش دەکـات، دواتـر پەرلەمـان دروســــتیی ئەنــــدامێتی بە زۆریــــنەی (٣/٢)ی دوو لەسەر سێی دەنگی ئامادەبوان، یەکلا دەکاتەوە.

حەوتەم: لەکاتێکدا کە تـانەکە جدیی نەبـوو، یـان زانیـاریی نادروستی لە خۆگرتبوو، بە ئامانجی لەکەدارکردنی، تانەلێـدراوەکە لیـژنە راپۆرتێـک بە سـەرۆک دەدات، ئەویـش دەتوانێـت بە دادگـای لێکـۆڵینەوەی تـایبەتی بـدات، بۆ گـرتنەبەری رێوشـوێنی یاسـایی بەرامـبەر تانەلێــدەر، هەروەهــا بــۆ تانەلێــدراو هەیە خــۆی راستەوخۆ، ئەم رێوشوێنە بگرێتەبەر.

ماددەی (٢٢):

ئەرکەکانی ئەندام:

یەکەم: ئەنــدام بەئامــادەبوون لە دانیشــتنەکانی پەرلەمــان پابەنـد دەبێـت، ئەگەر بەبـێ هـۆیەکی ڕەوا ئامـادەی دانیشـتنەکان نەبـوو، سـەرۆک بەنووسـین سـەرنجی رادەکێشـێت، ئەگەر ئامـادەنەبوون دووبـارە بـووەوە ٪٥ لەسـەدا پێنجـی مـوچەکەی لە هەردانیشـتنێک، کە ئامادەی نەبێت دەبرێت، ئەگەر ئامـادەنەبوون، لە (٣) سـێ دانیشـتنی یەک لە دوای یەکـدا، یـان (٥) پێـنج دانیشـتنی پچـڕ پچـڕ بێـت، لەمـاوەی یەک وەرزی یاســادانانـدا، ئەوا ئامــادەنەبوونەکەی لە مــاڵپەری

تـايبەتی پەرلەمـان بڵاودەكـرێتەوە، وێـرای بـرینـی مــووچەكەی لە ئەنجــامی ئامادەنەبوونیــدا، ئەگەر ئامــادەنەبوونی دوای ئەم دووبــارە بــووەوە ئەوا ســەرۆك دەتوانێــت بــابەتەكە بخــاتە بەردەمــی پەرلەمــان و پەرلەمــانیش دەتوانێــت بە زۆریــنەی دەنگی رەهای ئەندامەكانی بەلەدەستدانی ئەندامێتی لەقەڵەمی بدات.

دووەم: ئامـادەنەبوونی ئەندام لە دانیشتنەكانی پەرلەمـان و كۆبــوونەوەی لیژنەكــان بەهــۆی ڕاســپاردنی بە ئەركێكی پەرلەمان بە ئامادەنەبوو هەژمار ناكرێت و بە (بەشاندكراو) هەژماردەكرێت.

ســـێیەم: لە بەرواری ئەنجامـــدانی (ســـوێندخواردن)ی یاســاییەوە، ئەنــدام بەدەســت لەكاركێشــاوە لە كـارەكەی پێشـوویدا، دادەنرێت. پێویسـتە پەیوەنـدی لەو كـارە بپچرێنێـت و بە خـۆ تەرخـانكردنی تەواو، بۆ كاری پەرلەمان، پابەندبێت.

چوارەم: نابێت ئەندام لە ماوەی خولی هەڵبژاردن گرێبەست لەگەڵ پەرلەمــان یـان حكـومەت بـۆ خـۆی یـان لە ڕێگای كەسانی دیكە ئەنجام بدات، هەروەهـا نابێت سیفەتی ئەندامێتی خۆی بقۆزێتەوە (إستغلال) یان بەكاربهێنێــــت یــــان ڕێـــگە بـــدات، ســـیفەتی

نوێنەرایەتییەکەی بۆ کارێکی بازرگانیی یان دارایی بەکاربهێنرێت.

پێنجەم: پیادەکردنی ئەرک و کاری حزبی، یان سەندیکایی و رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی بەپیادەکردنی کاری وەزیفی، یان پیشەیی هەژمارناکرێن.

شەشەم: نابێت ئەندام، دەست لە کارەکانی هەریەک لە دەسەڵاتەکانی دادوەری و جێبەجێکردن وەربدات، تەنها لە چوارچێوەی پسپۆرییەتی یاسادانان و چاودێری نەبێت.

حەوتەم: نابێت ئەندام کۆکردنەوە بکات لە نێوان ئەندامێتی لە پەرلەمان و ئەندامێتی ئەنجومەنێکی تر، لە ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەکاندا، پێویستە لە سەر ئەندام لە ماوەی (٨) هەشت رۆژدا لە رێکەوتی راگەیاندنی ئەنجامەکانی هەڵبژاردن یەکێک لەو دوو ئەنجومەنە هەڵبژێرێت، بەپێچەوانەوە وا هەژماردەکرێت کە ئەندامێتی لە پەرلەمان هەڵبژاردووە.

هەشتەم: هەرکاتێک، ئەندام پۆستێکی وەزاری وەرگرت، بەدەستکێشاوە لە ئەندامێتی پەرلەمان هەژماردەکرێت.

ماددەی (٢٣):

مافەكانی ئەندام:

یەكەم: لەكـاتی كۆتایهـاتنی ئەنـدامێتی، ئەگەر مەرجێـك لە مەرجەكـانی لەدەســت نەدابـوو، ئەنـدام بـۆی هەیە بگەڕێتەوە بۆ وەزیفە و، سەرپشكە لەوەی مووچەی خانەنشـین، یـان مـووچەكەی تـری وەربگرێـت و ئەندامانی خولەكانی پێشـووتری پەرلەمـان دەتـوانن لەم مافە سوودمەندبن.

دووەم: مـاوەی ئەنـدامێتیەكەی، بـۆ مەبەسـتی سـەرمووچە و پـــلە بەرزكـــردنەوە (ترقیـــة) و خانەنشـــینی هەژماردەكرێت.

سـێیەم: ئەنـــدام، دەتوانێـــت مـــۆڵەتی نەخۆشـــیی، بەپێـــی ڕێكارەكان وەربگرێت.

چـوارەم: سـەرۆك، دەتوانێـت مـۆڵەتێكی ئاسـایی بـدات بە ئەنـدام، ئەگەر بـارودۆخەكەی پێویسـتی كـرد، بـۆ مـــاوەیەك، كە لە (١٥) پــــازدە ڕۆژ تێپەرنەكــــات، بەســـەریەكەوە، یـــان پچڕپچـــڕ، لە مـــاوەی هەر وەرزێك، لە وەرزەكانی یاسادانانندا.

پێـنجەم: هەریەك لە دەسـتەی سـەرۆكایەتی و ئەنـدامان، مووچە و دەرماڵەی مانگانە وەردەگرن، كە بە یاسـا ڕێكدەخرێن.

شەشەم: ئەگەر ئەندامێك، لەكاتی یان لە ئاكامی ڕاژەی لە پەرلەمـان یـان بەهـۆیەوە كـۆچی دوایـی كـرد، ئەوا

بەپێی یاسا کارپێکراوەکان، موچەیەکی خانەنشینی، بۆ میراتگرانی تەرخان دەکرێت.

حەوتەم: کاتێک فراکسیۆن، یان ئەندام لەبەر هەڵوێستێک، بایکۆتی دانیشتنی پەرلەمان دەکەن لەناو هۆڵی پەرلەمان بە ئامادەنەبوو هەژمار ناکرێت.

هەشتەم: ئەندام دەتوانێت لە ڕێگەی فراکسیۆن و لیژنەکانیەوە، ئاگاداری سەرجەم کاروبارە ناوخۆییەکانی لیژنەکانی پەرلەمان و دانیشتنەکانی پەرلەمان ببێت.

ماددەی (٢٤):

پارێزبەندی پەرلەمانیی (الحصانة البرلمانیة):

یەکەم: ئەندام، ئازادی ئاخاوتن و ڕادەربڕینی تەواوی هەیە لەکاتی ئەنجامدانی کاری پەرلەمانیدا، بە شێوەیەک ڕەچاوی ڕێزگرتن لە دامەزراوە دەستورییەکانی هەرێم لە چوارچێوەی یاسا کارپێکراوەکان بکات.

دووەم: نابێت ئەندام ڕاوەدوو (ملاحقة) بنرێت یان لێکۆڵینەوەی لەگەڵدا بکرێت یان ماڵ و نوسینگەکەی پشکنینی بۆ بکرێت یان دەستگیر بکرێت بەبێ مۆڵەتی پێشوەختەی پەرلەمان تەنیا لەو حاڵەتە نەبێت کە تاوانێکی بینراوی ئەنجام دابێت.

سێیەم: بڕیاری هەڵگرتنی پارێزبەندیی، پێویستی بە دەنگی زۆرینەی ئامادەبووانی پەرلەمانەو لەدەرەوەی وەرزەکانی یاسادانانیش، دەستەی سەرۆکایەتی بڕیار لەسەر هەڵگرتنی پارێزبەندی دەدات.

چوارەم: بڕیاری هەڵگرتنی پارێزبەندی، تەنیا بۆ ئەو کردە تاوانییەیە، کە لە داواکەی دادوەری هاتووە، لەسەر کردەکانی تری، ئەندام جێبەجێ نابێت.

پێنجەم: ئەگەر ئەندام تاوانێکی لەجۆری جینایەت لەناو حەرەمی پەرلەمان ئەنجامدا، لەسەر سەرۆک پێویستە کە فەرمان بکات بەدەستگیرکردن و دەستبەسەرکدنی لە شوێنێکی دیاریکراو، پاشان رادەستی دەسەلاتی دادوەری بکات، بەلاّم ئەگەر تاوانەکە، لە جۆری کەتن (جنحة) بوو، سەرۆک دەتوانێت دەسەلاتی دادوەری ئاگاداربکاتەوە بۆ گرتنەبەری رێوشوێنی یاسایی پێویست بەرامبەری.

شەشەم: ئەو ئەندامەی پارێزبەندیی لەسەر هەڵگیراوە و رانەگیراوە (توقیف)، لە یەکێک لە گرتووخانەکان دەتوانێت بەشداری دانیشتنەکانی پەرلەمان و کۆبوونەوەی لیژنەکان، بکات و بەشداریش بێت لەگفتوگۆکردن و دەنگداندا.

حەوتەم: ئەندام، لە رۆژی (سوێندخواردن)ی یاساییەوە پارێزبەندی پەرلەمانی دەبێت و ناتوانێت بەبێ مۆڵەتی پەرلەمان تەنازولی لێ بکات.

هەشتەم: ئەگەر پەرلەمان، داوای هەڵگرتنی پارێزبەندی رەتکردەوە، بەبێ پێشکەشکردنی بەڵگەی نوێ لە سەر هەمان بابەت، داواکاری نوێ پێشکەش ناکرێتەوە.

ماددەی (٢٥):

نەمانی ئەندامێتی:

یەکەم: کۆتایهاتنی ئەندامێتی

لە یەکێک لەم حاڵەتانەدا دەبێت:

١. کۆتایی هاتنی خولی پەرلەمان، یان هەڵوەشانەوەی.
٢. مردنی ئەندام.
٣. ئەندام، توانای راپەڕاندنی کاری پەرلەمانی نەبێت، کە بەپێی راپۆرتی لیژنەی پزیشکیی تایبەتمەند سەلمێنرابێت.

دووەم: دەست لەکارکێشانەوە:

١. ئەندام، دەتوانێت، بێ مەرج، بەداوایەکی نووسراو دەست لەکارکێشانەوەی لە پەرلەمان پێشکەشی سەرۆک بکات.
٢. دەبێت سەرۆک لە نزیکترین دانیشتنی پەرلەماندا، داواکارییەکە بخاتە بەرنامەی کارەوە، بۆ ئەوەی لە هەموو بارێکدا لەماوەی (٣٠) سی رۆژدا، دەست لەکارکێشانەوەکە، بە دەنگی زۆرینەی ئامادەبووان یەکلا بکرێتەوە.
٣. ئەندامی داواکار، دەتوانێت لە داواکەی پاشگەزببێتەوە، لە رێگەی پێشکەشکردنی داوایەکی نووسراو بۆ سەرۆک پێش دەنگدان لەسەر دەست لەکارکێشانەوەکەی.

سێیەم: لەدەستدانی ئەندامێتی (سقوط العضوية)

ئەندام، لەم حاڵەتانەدا ئەندامێتی، لەدەستدەدات:

١. لەدەستدانی شیاویەتی یاسایی.
٢. یەکێک لەمەرجەکانی ئەندامیتی، کە لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەمواکراودا هاتووە، لەدەستدا بدات.
٣. حوکمدران بە هۆی ئەنجامدانی تاوانێکی ئەنقەست، یان کەتنێکی ئابڕووبەر.
٤. ئامادەنەبوونی ئەندام، لە دانیشتنەکانی پەرلەمان، بەپێی برگەی (یەکەم) لە ماددەی (٢٢)ی ئەم پەیڕەوە.

ماددەی (٢٦):

دەنگدان لەسەر لەدەستدانی ئەندامێتی بەشێوەی نهێنی دەبێت.

ماددەی (٢٧):

ئەگەر، کورسیەکیی پەرلەمان، بەتاڵ مایەوە، ئەوا بەپێی یاسا کارپێکراوەکان، کاندیدێکی تری هەمان لیست، جێگەی دەگرێتەوە.

بەشی پێنجەم

لیژنە هەمیشەیی و تایبەتییەکان

یەکەم
لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمان

ماددەی (٢٨):

یەکەم: لیژنە هەمیشەییەکان، لە ماوەی (٢٥) بیست و پێنج ڕۆژدا، لە ڕێکەوتی کۆتایی هاتنی یەکەم دانیشتنی پەرلەمان، بەدەنگی زۆرینەی ئامادەبوانی پەرلەمان، هەڵدەبژێردرێن.

دووەم: لیژنە هەمیشەییەکان، لە ژمارەیەک ئەندام پێکدێن کە نابێت لە (٥) پێنج ئەندام کەمترو لە (١١) یازدە ئەندام زیاتر بن، کە نوێنەرایەتی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمان دەکەن بەپێی ڕێژەی نوێنەرایەتیان لە پەرلەمان.

سێیەم: هەر لیژنەیەکی پەرلەمان، لەسەر بانگهێشتی سەرۆک، لەدوای یەک هەفتە، لە دیاریکردنی ئەندامەکانی (سەرۆک و جێگر و بڕیاردەر) بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت و یەکێک لە فەرمانبەرانی پەرلەمان یان زیاتر دەبێت بە سکرتێری لیژنە.

چوارەم: دەستەی سەرۆکایەتی، لە دابەشکردنی ئەندامان بەسەر لیژنەکاندا، توانا و پسپۆریی و خواست و پێویستیی لیژنەکان لەبەر چاو دەگرێت.

پێـــنجەم: دەبێـــت ئەنـــدام بەلانـــی کەمەوە لە لیژنەیەکـــی هەمیشەیی ئەندام بێت و ناکرێت لە دوو لیژنە زیاتر ئەندام بێت، هەروەها ناکرێت ئەندام ببێتە سەرۆک یان جێگری سەرۆک یان بڕیاردەری زیاتر لەیەک لیژنە.

ماددەی (٢٩):

پەرلەمان، لەم لیژنە هەمیشەییانە پێک دێت:

یەکەم: لیژنەی کاروباری یاسایی.

دووەم: لیژنەی دارایی وکاروباری ئابووری.

سێیەم: لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان.

چوارەم: لیژنەی کشتوکاڵ و ئاودێری.

پێنجەم: لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.

شەشەم: لیژنەی کاروباری تەندروستی و ژینگە و مافی بەکاربەر.

حەوتەم: لیژنەی کاروباری شەهیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی.

هەشتەم: لیژنەی پەیوەندییەکان و ڕەوەندی کوردستانی.

نۆیەم: لیژنەی ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم.

دەیەم: لیژنەی وزە و سامانە سروشتییەکان و پیشەسازی و بازرگانی.

یازدەم: لیژنەی شارەوانی و گواستنەوە و گەیاندن و گەشتوگوزار و ئاوەدانکردنەوە و وەبەرهێنان.

دوازدەم: لیژنەی رۆشنبیری و کۆمەڵگەی مەدەنی و وەرزش و لاوان.

سێزدەم: لیژنەی دەسپاکی و کاروباری پەرلەمان و سکاڵا.

چواردەم: لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئایینی.

پازدەم: لیژنەی کاروباری کۆمەڵایەتی و داکۆکیکردن لە مافی ئافرەت و لە مافی مرۆڤ.

ماددەی (٣٠):

یەکەم: هەر لیژنەیەکی هەمیشەیی لەچوارچێوەی جێبەجێکردنی کارەکانیدا دەتوانێت لەنێو ئەندامەکانیدا لیژنەی لاوەکی پێکبهێنێت، بۆکارێکی دیاریکراو لەسەر پێشنیاری (٣/١)ی سێ یەکی ئەندامانی لیژنە، کاری لیژنە لاوەکیەکان کۆتایی دێت بەکۆتایی هاتنی کارەکە.

دووەم: هەر لیژنەیەک بەلانی کەمەوە لە مانگێکدا (٢) دووجار کۆدەبێتەوە، ئەم حوکمە لەسەر کۆبوونەوەی لیژنەکان لە نێوان دوو وەرزی یاسادانانندا، جێبەجێ نابێت.

سێیەم: لیژنە هەمیشەییەکان لەکاتی پێویستدا لەسەر داوای سەرۆک، یان جێگری یەکەمی سەرۆکی پەرلەمان، یان سەرۆکی لیژنە، یان (٣/١) سێ یەکی ئەندامانی لیژنە، کۆدەبنەوە، دەبێ ئەندامانی لیژنە (٢٤) بیست وچوار کاتژمێر پێش کۆبوونەوە لەلایەن بڕیاڕدەری لیژنە لە کات و شوێن و بەرنامەی کاری کۆبوونەوە ئاگادار بکرێنەوە.

چوارەم: ڕێژەی یاسایی کۆبوونەوەی لیژنە، بە ئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامان، تەواو دەبێت. بڕیارەکان بە زۆرینەی دەنگی ئامادەبوان دەدرێن، لەکاتی یەکسانبوونی دەنگەکاندا، ئەو لایەنەی دەنگی سەرۆکی لیژنە لەگەڵیەتی زۆرینە دەبێت.

پێنجەم: کۆبوونەوەکانی لیژنە لە کۆنووسدا تۆمار دەکرێن، کە ناو و واژۆی ئامادەبوان و پوختەیەک لە بیروڕای ئەندامان و ئەو بڕیارانەی کە لە کۆبوونەوەکەدا، وەردەگیرێت، لەخۆدەگرێت.

ماددەی (٣١):

سەرۆک دەتوانێت هەربابەتێک بخاتە بەردەم لیژنە هەمیشەییەکان، بەپێی تێڕوانینی خۆی، یان لانی کەم لەسەر داوای (٥) پێنج ئەندام.

ماددەی (٣٢):

یەکەم: پاش ئاگادارکردنەوەی سەرۆکی لیژنە هەر ئەندامێک دەتوانێت لەکۆبوونەوەی هەر لیژنەیەک ئامادەبێت و ڕاو سەرنجی خۆی پێشکەش بکات بەبێ بوونی مافی دەنگدان.

دووەم: راوێژکارەکانی پەرلەمان بە پێی پسپۆریی بەشداری کۆبوونەوەی لیژنەکان دەکەن، بەبێ بوونی مافی دەنگدان.

ماددەی (٣٣):

ئەو حوکمانەی لەم پەیڕەوەدا تایبەتن بە ئامادەبوون لە دانیشتنەکانی پەرلەماندا بەسەر ئامادەبوون لە کۆبوونەوەی لیژنەکانیش جێبەجێ دەبن.

ماددەی (٣٤):

لەکاتی بەتاڵی ئەندامێتی یەکێک لە لیژنەکان ئەوا ئەندامێکی تر بەپێی هەمان ڕێگەی دەقکراو لەم پەیڕەوەدا کاندید دەکرێت و جێگەی دەگرێتەوە.

ماددەی (٣٥)

بە ڕەزامەندیی سەرۆک، لیژنەی هەمیشەیی، دەتوانێت داوا لە لیژنەیەکی تری پەرلەمان بکات، ڕای خۆی لەسەر بابەتێکی دیاریکراودا، بخاتەڕوو.

ماددەی (٣٦):

(١٠) دە ئەنـــدام، یـــان هەر فراکســـیۆنێکی پەرلەمـــانی دەتوانێـت لە دوای تێـپەڕ بـوونی (٤٥) چـل و پێـنج ڕۆژدا، بەســەر ئاڕاســتەکردنی پـرۆژەیەک بـۆ لیـژنەی تایبەتمەنـد داوای ڕوونکردنەوە لەبارەی ئەو پڕۆژەیە لە لیژنەکە بکەن.

ماددەی (٣٧):

ئەگەر بۆ دەستەی سەرۆکایەتی ڕوونبۆوە کە یەکێک لە لیژنە هەمیشەییەکان، لە ڕاپەڕاندنی کارەکانیدا کەمتەرخەمی دەنوێنێـــت، ئەوا دەتوانێـــت لە هۆکارەکـــان بکـــۆڵێتەوە و هەوڵەکانی بخـاتە گەڕ بۆ کـاراکردنی لیـژنەکە، بەڵام ئەگەر هەر نەیتـوانی، لەســـەر دەســـتەی ســـەرۆکایەتی پێویســـتە ئەندامی نوێ بۆ لیژنەکە بپاڵێوێت، بەپێی ئەو ڕێکارانەی لەم پەیرەوەدا هاتوون و بیانخاتە بەردەم پەرلەمان.

ماددەی (٣٨):

ئەگەر لیـــژنەی هەمیشـــەیی، پێشـــنیازی یاســـایەکیان تاوتوێکرد، کە ڕێژەی یاسایی ئەندامان پێشکەشیان کردبوو، دەکرێـت یەکەم ئەنـدام کە واژۆی کـردووە، ئەگەر ئەنـدامی لیـژنەکە نەبـوو ئامـادەی کۆبـوونەوەی لیـژنە بێـت بـۆ گفتوگۆکردن لەسەر پێشنیازی یاساکە، ئەگەر ئەو نەیتوانی دەکرێت ئەندامێکی تر لەوانەی واژۆیان کردووە ئامادەبێت.

ماددەی (٣٩):

هەموو لیژنەیەکی هەمیشەیی، ناوی ئەو پسپۆر و شارەزایانەی کە تایبەتمەندییان بەکاری لیژنە پەیوەستە، دەستنیشان دەکات و لەکاتی پێویستدا، لە ڕێگەی دەستەی سەرۆکایەتییەوە راوێژیان پێدەکات و سوود لە پسپۆڕی و لێهاتوییان وەردەگرێت و دەکرێت لەسەر کارەکەیان پاداشت بکرێن و ئەگەر پێویست بوو گرێبەستیان لەگەڵدا بکرێت.

ماددەی (٤٠):

هەر لیژنەیەکی هەمیشەیی، لەسەر داوای (٣/١)ی سێ یەکی ئەندامەکانی دەتوانێت دانیشتنی گوێ لەیەکگرتن (جلسات الاستماع)، لەسەر هەر بابەتێک کە پەیوەست بێت، بەتایبەتمەندیی لیژنەکە ئەنجامبدات، بۆ بەرپرس و کەوادری حکومی و کەرتی تایبەت و پسپۆران و نوێنەری ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی و هەرکەسێک، کە بە پێویستی بزانن، هەر ئەندامێکیش دەتوانێت لەم دانیشتنە ئامادەبێت و گفتوگۆ بکات، دەبێت لیژنە پوختەی دانیشتنی گوێگرتن و ئەنجامەکانی، لە ڕاپۆرتێکدا، ئاراستەی دەستەی سەرۆکایەتی بکات.

ماددەی (٤١):

هەر لیژنەیەکی هەمیشەیی، لە چوارچێوەی پسپۆڕییەکەیدا، بەدواداچوون و لێکۆڵینەوە و سەردانی مەیدانی دەکات، لەسەر ئاستی جێبەجێکردنی ئەو یاسا گشتییانەی، بە بەرژەوەندیە بنەڕەتییەکانی هاونیشتیمانیانی هەرێم پەیوەندیدارن، هەروەها چاودێریکردنی گونجانی سیستەم و ڕێنماییەکان، کە بۆ ئاسان جێبەجێکردنی یاساکە دەرچووێندراون لەگەڵ ئامانجی سەرەکی یاساکە، لەسەر لیژنەی هەمیشەیی پێویستە، ڕاپۆرتێک لەسەر ئەنجامی بەدواداچوونیان و پێشنیازەکانیان ئاڕاستەی دەستەی سەرۆکایەتی بکەن و ئەوانیش دەتوانن ئەوەی گونجاوە، لە ژێر ڕۆشنایی ڕاپۆرتەکە بیگرنەبەر.

ماددەی (٤٢)

یەکەم: لیژنەکان دەتوانن داوا لە سەرۆک بکەن، بۆ بەشداری کردنی وەزیری پەیوەندیدار بۆ ئامادەبوون لە کۆبوونەوەی لیژنە و پێشکەشکردنی ڕونکردنەوەی پێویست، لەسەر ئەو بابەتەی دەخرێتەڕوو، بەشێوەیەک ماوەی (٣) سێ ڕۆژ لەڕێکەوتی ئاراستەکردنی بانگهێشتنامەکە، تێپەڕنەکات.

دووەم: وەزیــری پەیوەندیــدار، دەتوانێــت لە کۆبــوونەوەی لیژنەکانــدا ئامادەبێــت کاتێــک گفتوگــۆی بابەتێــک دەکرێـــــت کە پەیوەندیـــــدارە بەوەزارەتەکەی و دەتوانێت ستافی وەزارەتەکەی لەگەڵ خۆی بهێنێت بــۆ کۆبــوونەوە، هەروەهــا تێڕوانینەکانیشــیان لە ڕاپــۆرت جێگیــر دەکــرێن بەبــێ ئەوەی مــافی دەنگدانیان هەبێت.

سێیەم: لیژنەکان دەتوانن، بۆ بەشداریی ئەوانەی کە پلەیان، لەخـوار وەزیـرەوەیە لە کۆبـوونەوەی لیـژنەدا، داوا ئاراسـتەی جێگـری دووەمـی سـەرۆکی پەرلەمـان بکەن.

چوارەم: لیژنەکان دەتوانن لەڕێی جێگری یەکەمی سـەرۆکی پەرلەمـــانەوە، داوا لە فەرمـــانگە فەرمـــی و ڕێکخراوەکـــانی کـــۆمەڵگەی مەدەنـــی بـــکەن، کە زانیــاریی پێویســتیان پێشــکەش بکــات، یــان لە کۆبوونەوەی لیژنەدا ئامادەببن .

پێــنجەم: ئەگەر ئەو لایەنــانەی لە بڕگەکــانی ســەرەوەدا باســکراون، خۆیــانگرت لە پێــدانی زانیــاری یــان ئامادەنەبوون لە کۆبوونەوە، ئەوا ئەو کاتە لە ڕێی سەرۆکەوە، سەرۆک وەزیرانی لێ ئاگاداردەکرێتەوە و لەحـــاڵەتی وەڵام نەدانەوەی داواکـــاریەکەی لەمــاوەی (٧) حەوت ڕۆژدا، بــابەتەکە دەخــرێتە بەردەمی پەرلەمان، بۆ ئەوەی تێڕوانینی بۆ بکات.

دووەم
لیژنە تایبەتییەکان

ماددەی (٤٣):

یەکەم: پەرلەمان، لیژنەی کاتی بەمەبەستی ئامادەکردنی ڕاپۆرت، سەبارەت بە بابەتێکی دیاری کراو، لەسەر پێشنیاری دەستەی سەرۆکایەتی، یان (٤/١)ی چواریەکی ژمارەی ئەندامان، بەدەنگی زۆرینەی ئامادەبووان لە کاتی پێویستدا پێکدەهێنێت.

دووەم: دەستەی سەرۆکایەتی، لە دەرەوەی وەرزەکانی یاساداناندا، دەسەڵاتی پێکهێنانی لیژنەی تایبەتیی هەیە.

سێیەم: بابەتە تاوانکارییەکان و هەر بابەتێک، لەژێر تێڕوانینی دادگاکاندا بێت، نابێتە بابەتی لێکۆڵینەوەی لیژنە تایبەتییەکانی پەرلەمان.

چوارەم: لەکاتی کارکردنی لیژنە، هەرئەندامێک نهێنی کاری لیژنە، بدرکێنێت ئەندامێتی لیژنە لەدەست دەدات.

ماددەی (٤٤):

یەکەم: لەسەر دەسەڵاتی جێبەجێکردن پێویستە ئەرکی لیژنە تایبەتییەکان ئاسان بکات و بەڵگەنامە و زانیاریی داواکراویان پێشکەش بکات.

دووەم: لیـژنە تایبەتییەکـان دەتـوانن کـاری بەدواداچـوون و پشکنین و گەڕان بەدوای ڕاستییەکان، سـەبارەت بە ووردەکــاری ئەو بابەتــانەی بــۆی ڕاســپێردراون لەتەواوی دامەزراوە پەیوەندیدارەکانـــدا، ئەنجـــام بـــدەن، دەتـــوانن بـــۆ ئەو مەبەســـتەش پشـــت بە شارەزایان و راوێژکاران ببەستن.

سێیەم:

١. بەپێــی ئەو ڕێوشــوێنانەی لەم پەیــڕەوەدا دەقنــووس کـراوە، لیـژنە تایبەتییەکـان دەتـوانن بەنووسـراو داوای ئامــادەبوونی هەرکەس و لایەنێـک بـکەن، بەمەبەسـتی راوەرگرتن و گویّ بیستبوونی وتەکانیان.

٢. ئەگەر کەس و لایەنـــی بـــانگکراو بـــیّ پاســـاو لەکـــاتی دیـاریکراودا ئامـادەنەبوو، ئەوا لیـژنەی کـاتی دەتوانێت لەڕێـــــی دەســـــتەی ســـــەرۆکایەتیەوە، دەســـــەڵاتی جێبەجێکردن ئاگاداربکاتەوە، بە مەبەستی ئامادەکردنی داواکـراو بەگـوێرەی یاسـای بنەمـا دادگەریـیە سـزاییە بەرکارەکان لە هەرێم.

ماددەی (٤٥):

یەکەم: لیژنەی تایبەت، ڕاپۆرت و ڕاسپاردەکانی، ئاراستەی سەرۆک دەکات، دوای دابەشکردنی بەسەر ئەندامانندا، ڕاپۆرتەکە دەخرێتە بەردەم پەرلەمان، بەمەبەستی تاوتوێکردن و وەرگرتنی بڕیاری گونجاو لە بارەیەوە.

دووەم: ئەگەر ڕاپۆرتەکە، لە نێوان دوو وەرزی یاساداناندا، ئاڕاستەی سەرۆک کرا، ئەوا بەپێی گرنگی بابەتەکە، دەستەی سەرۆکایەتی، بڕیار لەسەر دواخستنی خستنەڕووی بۆ وەرزی نوێی یاسادانان دەدات، یان ئەنجامدانی کۆبوونەوەی نائاسایی، بۆ خستنەڕووی بابەتەکە و بڕیاردان لەسەری.

ماددەی (٤٦):

کاری لیژنە تایبەتییەکان، بەکۆتایی هاتنی کاتی دیاریکراو، یان ئەو ئەرکەی پێیان سپێردراوە، کۆتایی دێت.

بەشی شەشەم

سیستمی کار لەپەرلەمان

یەکەم
بەرنامەی کاری دانیشتنەکانی پەرلەمان

ماددەی (٤٧):

یەکەم: دەستەی سەرۆکایەتی، بەرنامەی کاری دانیشتنەکانی پەرلەمان، دادەنێت.

دووەم: هەموو دانیشتنێک، بەرنامەی کاری پێشوەختەی دەبێت، (٤٨) چل وهەشت کاتژمێر پێش وادەی دانیشتنەکە سەرجەم ئەندامان لەرێی جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمانەوە لەبەرنامەی کار ئاگاداردەکرێنەوە.

ماددەی (٤٨)

یەکەم: بڕگەکانی بەرنامەی کار، بە پێی ئەو ڕێزبەندییەی، لەبەرنامەکەدا هاتووە، گفتوگۆیان لەبارەوە دەکرێت، پاش و پێش خستنی هەر بڕگەیەک، لەسەر پێشنیاری سەرۆک، یان (٣) سێ پەرلەمانتار، بەڕەزامەندیی زۆرینەی ئامادەبووان دەبێت.

دووەم: تا گفتوگۆ لەسەر بڕگەیەکی بەرنامەی کار تەواو نەبێت بڕگەیەکی دی گفتوگۆی لەسەر ناکرێت، ئەگەر لەبەر هەر هۆیەک نەتوانرا گفتوگۆ دەربارەی

بڕگەیەک تەواو بکرێت، دەستەی سەرۆکایەتی، دەتوانێت، ئەو بابەتە بە هەڵپەسێردراوی بهێڵێتەوە و بەرەزامەندیی زۆرینەی ئەندامانی ئامادەبوو، بابەتەکە بۆدانیشتنی، داهاتوو، دوادەخرێت و بڕگەی دوای ئەوە، گفتوگۆی لەبارەوە دەکرێت.

سێیەم: هەر بابەتێک لە بەرنامەی کاردا نەبێت، گفتوگۆی لەبارەوە ناکرێت.

چوارەم: سەرۆکی فراکسیۆن، یان نوێنەری پێکهاتەیەک، یان لانی کەم (١٠) دە ئەندام، بەر لە (٢٤) بیست و چوار کاتژمێر لە وادەی دانشتینەکەدا، دەتوانێت داوای زیادکردنی بابەتێک، بۆ بەرنامەی کار بکات، بابەتەکە گشتی و بەپەلە بێت و دواخستنی ببێتە هۆی لەدەستدانی گرنگی داواکارییەکە.

ماددەی (٤٩):

یەکەم:

١. هەر لیژنەیەکی هەمیشەیی، یان تایبەت، دەتوانێت لەماوەی (٤٨) چل و هەشت کاتژمێر بەر لەدانیشتنی پەرلەمان داوا لە دەستەی سەرۆکایەتی بکات، گفتوگۆی دیاردەیەک، یان ڕووداوێک، یان بارێکی گشتی بخرێتە بەرنامەی کارەوە.

٢. هەر ئەنـدامێک، مـافی هەیە لە مـاوەیەک کە لە (١٠) دە خـولەک تێـپەڕ نەکـات، بیـرۆکەیەک بەم مەرجـانە بخاتەڕوو:

أ. (٤٨) چل و هەشـت کـاتژمێر پـێش دانیشـتنی پەرلەمـان، داوایەک پێشکەشی دەستەی سەرۆکایەتی بکات.

ب. بیرۆکەکە نوسراو بێت.

ج. ئەندام بەناوەرۆکی نوسراوەکە پابەند دەبێت.

د. بیـرۆکەکە، بەکێشـەیەکی گشـتییەوە پەیوەسـت بێـت و پێشنیاز و چارەسەری لەخۆگرتبێت.

دووەم: ئەگەر پێویستی کرد، دەکرێت گفتوگۆکردن لەسـەر بابەتەکـانی بـڕگەی (یەکەم) لەسـەر داواکـاری لیـژنە یان ئەندامان، بەئامادەبوونی سەرۆک وەزیران، یـان وەزیری تایبەتمەند، یان هەردووکیان بێت.

سێیەم: ئەگەر دەستەی سەرۆکایەتی، بە داواکاریی لیژنە و ئەنـدامان رازی نەبـوو، ئەوانـیش لەسـەر داواکەیـان پێداگیربوون، سەرۆک رێگە دەدات هاوپشت یان دژ بەداواکەیـــان لەمـــاوەی (٣) ســـێ خـــولەک بیروبۆچـوونی خۆیـان لەو بـارەیەوە بـخەنەڕوو، ئەوکـــات بەبـــێ گفتوگـــۆ، پەرلەمـــان بڕیـــاری یەکلاکەرەوەی خۆی لەبارەوە دەدات.

دووەم
ڕیزبەندی و سیستمی دانیشتنی ئەندامان

ماددەی (٥٠):

شوێنی دانیشتنی ئەندامان، لە هۆڵی پەرلەماندا، بە پێی لیستی ڕیزبەندکراو، بەپێی پیتەکانی (ئەلفبێ)ی کوردی، بەڕەچاوکردنی زنجیرەی یەک بە دوای یەکی هەمان فراکسیۆن، دیاری دەکرێت.

ماددەی (٥١):

کارنامەی هەفتانەی پەرلەمان، بەم شێوەیە دەبێت:

یەکەم: ڕۆژانی یەک شەممە، ئەندام، بەدواداچوون، بۆ کاروباری هاونیشتمانیان دەکات.

دووەم: ڕۆژانی دووشەممە، کۆبوونەوەی لیژنەکان دەبێت، بەپێی پێویست لیژنە دەتوانێت لە هەر ڕۆژێکی تر کۆبوونەوە ئەنجام بدات.

سێیەم: ڕۆژانی سێ شەممە و چوارشەممە، تایبەت دەبێت بە دانیشتنی پەرلەمان.

چوارەم: ڕۆژانی پێنج شەممە، تایبەتە بە گفتوگۆکردن لەگەڵ حکومەت، بە پێی پێویست.

پێنجەم: دەستەی سەرۆکایەتی لەکاتی پێویست دەتوانێت خشتەی کاری هەفتانەی پەرلەمان دەستکاری بکات.

سێیەم
دانیشتنەکانی پەرلەمان

ماددەی (٥٢):

یەکەم: سەرۆک، دانیشتنی پەرلەمان، (بە ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان ... بە ناوی گەلی کوردستان)ەوە دەکاتەوە لەگەڵ ئاماژەدان، بە ژمارە و ڕێکەوتی دانیشتن و وەرزی یاسادانان و خولی گرێدان.

دووەم: دوای کردنەوەی دانیشتنەکە، پوختەی کۆنووسی دانشیتنی پێشوو، بە مەبەستی ڕاستاندنی دەخرێتەڕوو، دوای ئەو ڕاستکردنەوانەی بە بڕیاری دەستەی سەرۆکایەتی یان لەسەر داوای ئەندامان تێدا ئەنجام دەدرێت.

سێیەم: خوێندنەوەی پوختەی کۆنووسەکە، لەلایەن جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمانەوە، ئەم بڕگانە لە خۆدەگرێت:

١. ناوی ئامادەنەبووانی دانیشتنی پەرلەمان و لیژنەکان، بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت و لە ماڵپەری فەرمی پەرلەمان بڵاودەکرێتەوە.

٢. ناوی نوێنەرانی حکومەت لە دانیشتنی پێشوو ئەگەر ئامادەبووبن.

٣. ئەو بـــابەتە ســـــەرەكييانەی، کە لە دانیشــــتنەکەدا تاووتوێکراون.
٤. ئامــاژەدان بە هەر یاســا و بڕیارێـک، کە لە دانیشــتنی پێشوودا، لەلایەن پەرلەمانەوە پەسندکرابێت.
٥. ئەگەر لەبەر کۆتـایی هـاتنی خـولی پەرلەمـان دانیشـتن ئەنجــام نەدرا، دەســتەی ســەرۆکایەتی، لە ڕاســتاندنی پوختەی کۆنووسەکەدا، شوێنی پەرلەمان دەگرێتەوە.

چوارەم
ئامادەبوون لەدانیشتنەکانی پەرلەمان

ماددەی (٥٣):

یەکەم:

١. سەرۆک وەزیران و ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران، لەسەرداوای خۆیان، دەتوانن ئامادەی دانیشتنەکانی پەرلەمان بن و لەگفتوگۆکانیدا بەشداری بکەن، بێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت.

٢. ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران، دەتوانن فەرمانبەرانی وەزارەتەکانیان بۆ دانیشتنەکانی پەرلەمان بهێنن، بەمەبەستی ڕاوێژ و پشتپێبەستنیان بەمۆڵەتی سەرۆک، بێ ئەوەی مافی قسەکردنیان هەبێت.

دووەم:

١. میوانان و میدیاکاران، بەوەرگرتنی ڕەزامەندی دەستەی سەرۆکایەتی دەتوانن لە دانیشتنەکانی پەرلەماندا، ئامادەبن.

٢. ژمارەی ئەو کەسانەی کە ئامادەی دانیشتنی کراوە دەبن، نابێت لە ژمارەی ئەو کورسیانە تێپەڕبکات کە لەلایەن دەستەی سەرۆکایەتییەوە بۆ میوانان تەرخان کراون.

پێنجەم
شێوازی گفتوگۆکردن لە دانیشتنەکانی پەرلەمان

ماددەی (٥٤):

یەکەم: ئەندام، بەمۆلەتی سەرۆک، لەوجێگەیەی دانیشتووە، یان لەو سەکۆیەی بۆ مەبەستی ئاخاوتن ئامادەکراوە دەدوێت.

دووەم: لەگەڵ خستنەڕووی هەر بڕگەیەک، لە بڕگەکانی بەرنامەی کار بۆ گفتوگۆکردن، سەرۆک داوا لە جێگری دووەمی دەکات ناوی داواکارانی مۆلەتی ئاخاوتن، تۆمار بکات.

سێیەم: سەرۆک بەڕەچاوکردنی ریزبەندی تۆمارکردنی ناوی ئەندامان رێگە بەئەندامان دەدات ئاخاوتن بکەن.

چوارەم: ئەندام، ئاخاوتنەکانی ئاڕاستەی سەرۆک دەکات و پێویستە بەم خاڵانە پابەندبێت:

١. ئەندام بۆی نیە، لە (٣) سێ خولەک زیاتر، بدوێت، بێجگە لەو دانیشتنانەی تایبەتە بەگفتوگۆکردن لەسەر پرۆژە یاسای بودجە و ئەو دانیشتنانەی دەستەی سەرۆکایەتی تایبەتمەندییان دەداتێ.

٢. نابێت ئەندام، وەڵامی ئەندامانی تر بداتەوە و توانجیان لێ بدات، ئاخاوتنی خۆی یان هی

ئەندامانی تر دووبارە بکاتەوە، تەنیا دەتوانێت پشتگیری بکات.

٣. دەبێت ئەندام ئاخاوتنەکانی لەسەر ئەو بابەتە چڕبکاتەوە کە خراوەتەڕوو و نابێت بگەڕێتەوە سەر بابەتێک کە دەنگی لەسەر دراوە، یان گفتوگۆ لەبارەیەوە کۆتایی هاتووە.

٤. هەرئەندامێک دەتوانێت تەنها یەک جار لەسەر هەر بابەتێک بدوێت.

پێنجەم: سەرۆک، دەتوانێت رێگە لەبەردەوام بوونی ئەندام لەسەر ئاخاوتنەکەی بگرێت، ئەویش لە یەکێک لەم ئەگەرانە:

١. بێ مۆڵەت ئاخاوتنی کرد.

٢. لەکاتی ئاخاوتندا وشەی نەشیاو، یان تانەوتەشەر، بەرامبەر هەر دەزگایەکی دەستووریی و یاسایی هەرێم یان ئەندامێک، یان فراکسیۆنێکی پەرلەمانی، یان هەرکەسێکی دی بەکار هێنا.

٣. باسی لە تایبەتمەندییەکانی ئەندامێک، یان هەرکەسێکی تر کرد.

٤. باسی لە نهێنییەکانی دۆسیەیەک کە لە بەردەم دادگایە کرد، یان هەر دۆسیەکی تر کە لەکاتی درکاندنی رێگە پێدراو نەبێت.

٥. ماوەی دیاریکراوی ئاخاوتنی، کۆتایی هاتبێت.

٦. ئەگەر لە بابەتی گفتوگۆ دەرچوو.

ماددەی (٥٥):

یەکەم: سەرۆک، دەتوانێت فەرمان بکات بە سڕینەوەی هەموو یان بەشێک لە ئاخاوتنی هەر ئەندامێک لە پرۆتۆکۆل کە پێچەوانەی شێواز و مەرجەکانی گفتوگۆکردن بێت، کە لەم پەیڕەوەدا دەقنوس کراون، و لەکاتی نارەزایی ئەندام، دەستەی سەرۆکایەتی، بێ گفتوگۆکردن، بڕیاری یەکلاکەرەوە دەدات.

دووەم: ئەندام، دەتوانێت، پێشنیازی سڕینەوەی ئاخاوتنی ئەندامێکی دی بکات، ئەگەر لە پەیڕەو لایدا، یان پێچەوانەی شێواز و مەرجەکانی گفتوگۆکردن بوو، سەرۆک بڕیار لەسەر داواکاری ئەندامەکە دەدات.

ماددەی (٥٦):

یەکەم: ئەندام، دەتوانێت، پشت بەستن، بەیەکێک لە ماددە و بڕگەکانی دەستوور و یاسا بەرکارەکان و یان یەکێک لە ماددە و بڕگەکانی ئەم پەیڕەوە لە هەرکاتێکی دانیشتنی پەرلەماندا لە ڕێی خاڵی پەیڕەوییەوە داوای وەرگرتنی مۆڵەت لە سەرۆک بۆ ماوەیەک کە لە (١) یەک خولەک زیاتر نەبێت بەبێ ڕەچاوکردنی (تۆمارکردن و ڕیزبەندی) ئاخاوتن بکات.

دووەم: تەنیا ئەم بارانەی بەخاڵی پەیرەوەی دادەنرێت:

١. پێشـــێلکردنی یەکێـــک لە مـــاددە و بڕگەکـــانی دەستوور و یاسابەرکارەکان، یان یەکێک لە ماددە و بڕگەکانی ئەم پەیڕەوە.
٢. ئەگەرگفتوگۆکـــان، لە بـــابەتی دانیشـــتنەکە، دەرچوون.
٣. داواکردن بۆ دواخستنی گفتوگۆ، لەسەر بابەتێک و بڕیاردان، لەسەر گفتوگۆکردن، لە بابەتێکی تر یان ئاڵوگۆر، لە بەرنامەی کار.

سێیەم: ئەگەر ئەندام، بە خـاڵی پەیـرەوی داوای ئاخـاوتنی کـرد، بەڵام ئاخـاوتنەکەی خـاڵی پەیـڕەوی نەبـوو، سـەرۆک، دەتوانێت ئاخـاوتنی پـێ ببڕێت و لەکـاتی دووبارە بوونەوەی لەو دانیشتنەدا هەلێکی تری بۆ ئاخاوتن بە (خاڵی پەیرەو)، پێنادات.

شەشەم/ بەرزەفتکردن

ماددەی (٥٧):

ئەگەر لەکاتی دانیشتنەکانی پەرلەماندا، هەر سەرپێچییەک، لەلایەن هەر ئەندامێکەوە بکرێت، کەدەشێ کاربکاتە سەر بەڕێوەچوونی دانیشتنەکە، یان ئاخاوتنی نەشیاوی بەرامبەر پەرلەمان و دەستەی سەرۆکایەتی و یان هەریەکێک لە ئەندامان لێ ببیستری، سەرۆک بەم شێوەیە ڕەفتاری لەگەڵ دەکات:

یەکەم: بەبیر ئەندامەکە دەینێتەوە کە رێکوپێکی دانیشتنەکە بپارێزێت.

دووەم: ئەگەر پابەند نەبوو هەر بەردەوام بوو، سەرۆک وریایی (تنبیە) دەکاتەوە.

سێیەم: لەحاڵەتی بەکارهێنانی زمانی زبردا، ئەوا وریاکردنەوەکە سڕینەوەی ئاخاوتنەکانیشی لە پرۆتۆکۆل لەگەڵدا دەبێت.

چوارەم: ئەگەر ئەمجارەش پابەند نەبوو بەردەوام بوو، سەرۆک دەتوانێت لە دانیشتنەکەدا، بێبەشی بکات.

پێنجەم: لەکاتی پێویستدا. سەرۆک دەتوانێت دانیشتنەکە هەڵبگرێت یان دوای بخات.

بەشی حەوتەم

چاودێریکردن

یەکەم
پرسیار

ماددەی (٥٨):

ئەندام، دەتوانێت، پرسیاری نوسراو، یان زارەکیی لە ڕێی دەستەی سەرۆکایەتییەوە، بۆ سەرۆک وەزیران، یان ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران، بنێرێت، بۆ ڕوونکردنەوەی بابەتێک کە دەکەوێتە چوارچێوەی پسپۆڕییەکەیان یان بابەتێک کە ئەندام زانیاری لەبارەیەوە نییە، یان دەیەوێت بەدواداچوونی لەبارەوە بکات، یان دەیەوێت ڕای حکومەت، لەبارەی بابەتێکەوە بزانێت.

ماددەی (٥٩):

مەرجەکانی پرسیاری نووسراو:

یەکەم: دەبێت، پرسیار لە لایەن یەک ئەندام، یان زیاتر، پێشکەش کرابێت و ڕێکەوت و واژۆی لەسەر بێت و لە ڕێی سەرۆکەوە، ئاراستە کرابێت.

دووەم: دەبێت پرسیار ڕوون و پوخت بێت و مەبەستەکەی دیاری کراوبێت، تۆمەت و ڕای تێدا نەبێت و لەکەداری کەسێتییەکان و دەستە و دامەزراوەکانی هەرێم نەکات.

سێیەم: نابێت بابەتی پرسیارەکە، لەبەردەم دادگادا، بێت.

چوارەم: دەبێت پرسیارەکە، لە تایبەتمەندیی ئەو وەزارەتە بێت، کە پرسیارەکەی ئاراستە کراوە.

پێنجەم: نابێت پرسیارەکە، پێچەوانەی دەستوور و یاسا و بەرژەوەندیی گشتی بێت و نابێت پێشتر وەڵام درابێتەوە.

شەشەم: ئەو بابەتانەی ئاراستەی لیژنە پەیوەندیدارەکانی پەرلەمان کراون، پرسیاریان لەبارەوە ناکرێت، تا لیژنە راپۆرتی خۆی پێشکەش دەکات، بە مەرجێک، لە ماوەی (١٥) پازدە رۆژ، تێپەڕنەکات لیژنە ڕاپۆرتەکە ئامادە بکات.

حەوتەم: ئەو پرسیارانەی، بۆ سەرۆک وەزیران و جێگرەکەی دەنێردرێن دەبێت بە کارنامە و سیاسەتی گشتی حکومەت و جێبەجێکردنی یاسای بەرکار، پەیوەستبن.

ماددەی (٦٠):

یەکەم: دەستەی سەرۆکایەتی، دەتوانێت ئەو پرسیارانە ڕەتبکاتەوە، کە یەک لەو مەرجانەی تێدا نەبێت کە لەماددەی (٥٩)ی ئەم پەیڕەوە ئاماژەیان پێدراوە .

دووەم: لەماوەیەک کە لە (٧) حەوت رۆژ تێپەرنەکات، لەبەرواری گەیشتنی پرسیارەکە، سەرۆک پرسیارەکە دەنێرێت بۆ سەرۆک وەزیران یان ئەو

وەزیــرەی پرســیارەکەی ئاراســتە کــراوە، لەڕێــی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران.

ســێیەم: دەبێــت ئەو لایەنەی پرســیارەکەی ئاڕاســتەکراوە لەمــاوەی (٧) حەوت ڕۆژدا، وەڵامــی پرســیارەکە بــدەنەوە لە هەمــوو حاڵەتێکــدا، نابێــت وەڵامــی پرســیارەکە، لە (٢١) بیســت و یەک ڕۆژ زیــاتر دوابخرێت.

ماددەی (٦١):

یەکەم: بەکۆتــایی هــاتنی وەرزی گرێــدان پرســیار کۆتــایی نــایەت، تەنیــا ئەو مــاوەیە بــۆ وەڵامــی پرســیار دیاریکراوە نامێنێت و لەســەرەتای وەرزی گرێدان، سەرلەنوێ ماوەکە دەست پێدەکاتەوە.

دووەم: ئەندام دەتوانێت پرسیارەکەی بکێشێتەوە.

ســێیەم: ئەگەر زیــاتر لەیەک ئەنــدام هەمــان پرســیاری ئاراســتەکرد، ئەوا پرســیارەکە بەنــاوی هەمــوو ئەوئەنــدامانەوە ئاڕاســتە دەکرێــت کە پێشــتر پێشکەشــیان کــردووە و وێنەیەکــی وەڵامەکەش، ئاڕاستەی هەموو ئەو ئەندامانە دەکرێتەوە.

ماددەی (٦٢):

یەکەم: سەرۆک وەزیران، یان ئەندامی ئەنجومەنی وەزیران، دەتوانێت ڕاستەوخۆ وەڵامی پرسیاری زارەکیی بداتەوە، یان داوای دواخستنی بکات بۆ ماوەیەک کە لە (١٥) پازدە ڕۆژ، تێپەڕ نەکات.

دووەم: دەکرێت پرسیاری زارەکیی، بە نووسین، لە ماوەی دیاریکراودا وەڵام بدرێتەوە.

ماددەی (٦٣):

یەکەم: ئەندام، دەتوانێت لە هەر دانیشتنێکدا، کە بۆ پرسیاری زارەکی تەرخانکراوە، تەنیا یەکجار پرسیار ئاڕاستە بکات .

دووەم: تەنیا ئەو ئەندامەی پرسیاری ئاراستەکردووە دەتوانێت یەکجار بەکورتیی بەدواداچوون (تەعقیب) لەسەر وەڵامی پرسیارلێکراو بکات.

سێیەم: پرسیارلێکراو، دەتوانێت، بەکورتیی و بۆ یەکجار لەسەر بەدواداچوونی ئەندامی پەرلەمان وەڵام بداتەوە.

چوارەم: دەبێ ئەو ئەندامەی پرسیاری زارەکیی دەکات، (٤٨) چل وهەشت کاتژمێر، بەر لەدانیشتنی تایبەت، بۆ پرسیاری، زارەکیی، ناوی خۆی و پوختەیەکیش

لەو پرسیارە، بداتە جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمان.

پێنجەم: ناکرێت لەکاتی پرسیاری زارەکیی، لەهەمان دانیشتندا، پرسیار بۆ پرسانەن بگۆردرێت.

ماددەی (٦٤):

کاتی دیاریکراو، بۆ پرسیار و وەڵامی زارەکی، بەم شێوەیە دەبێت:

یەکەم: (٢) دوو خولەک، بۆ پرسیار.

دووەم: (٣) سێ خولەک، بۆ وەڵامدانەوە.

سێیەم: (٣) سێ خولەک، بۆ بەدواداچوونی ئەو ئەندامەی پرسیاری کردووە.

چوارەم: (٣) سێ خولەک، بۆ وەڵام دانەوەی بەدواداچوونەکە.

ماددەی (٦٥):

مەرجەکانی پرسیارکردن، لە سەرۆک وەزیران و ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران، لەکاتی گفتوگۆ لەسەر پرۆژە بودجەی گشتی و پرۆژە یاساکان جێبەجێ ناکرێت.

دووەم
خستنە ڕووی بابەتێکی گشتیی بۆ گفتوگۆ
(طرح موضوع عام للمناقشة)

ماددەی (٦٦):

یەکەم: (١٠) دە ئەنـــدام، دەتـــوانن، داوایەک پێشکەشـــی دەســتەی ســەرۆکایەتی بـکەن بـۆ ئەوەی بـابەتێکی گشتی بخرێتەڕوو، بۆ گفتوگۆ، لەنێوان پەرلەمان و حکومەتدا، بۆ بەدیهێنانی بەرژەوەندی گشتی.

دووەم: سەرۆک وەزیران، دەتوانێت داوا لە پەرلەمان بکات، بۆ ئەوەی بابەتێک، بۆ گفتوگۆکردن بەئامادەبوونی خۆی، یان یەکێک لە ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران بخرێتەڕوو.

سێیەم: دەســتەی ســەرۆکایەتی دەبێـت لەماوەیەکدا کە لە (١٤) چواردە رۆژ تێپەڕنەکات، وادەی ئەو دانیشـتنە دیاریی بکات.

چوارەم: لەو دانیشـتنەی بـابەتێکی گشـتی، بـۆ گفتوگۆکردن دەخـرێتەڕوو، پرسـاندن و لێسـەندنەوەی متمـانەیی تێدا ناکرێت.

پێنجەم: هەرئەنـدامێک دەتوانێـت بەشـداریی، لە گفتوگـۆدا بکات.

شەشەم: حکومەت، دەتوانێت داوای دواخستنی ئەو دانیشتنە بکات، بۆ ماوەیەک، کە لە (٧) حەوت ڕۆژ زیاتر نەبێت و بەهەماهەنگی لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی ڕۆژێکی تر دیاری دەکرێت.

حەوتەم: پێویستە ئەو ئەندامانەی واژۆیان کردووە ئامادەبن و دەستپێکی ئاخاوتنیان پێبدرێت.

ماددەی (٦٧):

یەکەم: ئەگەر پێش دیاریکردنی کاتی دانیشتنەکە، هەموو یان زۆرینەی ئەندامان داواکەیان کشاندەوە، سەرۆک داواکەیان بەلاوە دەنێت.

دووەم: ئەگەر دەستەی سەرۆکایەتی، لەخستنەڕووی ئەو بابەتە گشتییە بۆ گفتوگۆ رازی نەبوو، ئەو ئەندامانەی واژۆیانکردووە، پێداگریان کرد، بابەتەکە دەخرێتە بەردەم پەرلەمان بۆ یەکلایکردنەوە.

سێیەم: دەکرێت لە ئەنجامی، خستنەڕووی بابەتێکی گشتی بۆ گفتوگۆ، دەستەی سەرۆکایەتی، بابەتەکە ئاڕاستەی لیژنەی پەیوەندیدار بکات، بۆ ئەوەی ڕاپۆرتی تایبەت لەبارەیەوە، ئامادە بکات، دواتر پەرلەمان، بڕیار و ڕێوشوێنی پێویست بگرێتەبەر، یان دەکرێت لەو دانیشتنەدا، پەرلەمان ڕاسپاردەی پێویست دەربکات.

سێیەم
پرساندن

ماددەی (٦٨):

بریتیە لە داواکردن لە سەرۆک وەزیران، یان یەکێک لە ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران، بۆ ڕوونکردنەوەی کارنامەی حکومەت و هۆکارەکانی ئەو بڕیار و ڕەفتار و کارانەی، کە دەکەونە بواری پسپۆڕییەکەیان.

ماددەی (٦٩):

یەکەم: هەر ئەندامێک، بە واژۆی (١/٥) پێنج یەکی، ژمارەی ئەندامان دەتوانێت داوای پرساندن، لە سەرۆک وەزیران بکات.

دووەم: هەر ئەندامێک، دەتوانێت، بە واژۆی (١/٦) شەش یەکی، ژمارەی ئەندامان، داوای پرساندن، لە ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران بکات.

سێیەم: گفتوگۆکردن لەسەر پرساندن ئەنجام نادرێت تا (٧) حەوت رۆژ، لە ریکەوتی گەیشتنی داواکارییەکە، بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران.

ماددەی (٧٠):

ئەو مەرجانەی لە پرساندندا هەن، هەمان ئەو مەرجانەن، کە لە پرسیاردا ئاماژەیان پێدراوە، بە پابەندبوون بەم خاڵانە:

یەکەم: داواکاریی پرساندنەکە بەنووسین، هاوپێچ لەگەڵ بابەتی پرساندنەکە و بەڵگە و زانیاریی و وبەڵگەنامەکان ئاراستەی سەرۆک دەکرێن.

دووەم: پێویستە ئەو کەسەی پرساندنی لێکراوە، لە رۆژی گەیشتنی پرساندنەکە لە ماوەیەک کە لە (١٤) چواردە رۆژ تێپەر نەبێت وەڵام بداتەوە.

سێیەم: ئەگەر پرساندنەکە پێویستی بە لێکۆڵینەوە و کۆکردنەوەی زانیاریی هەبوو، پرسێندراویش نەیتوانی لە ماوەی دیاریکراودا وەڵامی بداتەوە، داوا لەسەرۆک دەکات بە دواخستنی پرساندنەکە بۆ ماوەیەک کە لە (٧) حەوت رۆژ زیاتر نەبێت، دواخستنی پرساندن لەوماوەیەدا زیاتر بە رەزامەندیی پەرلەمان دەبێت.

چوارەم: دەستەی سەرۆکایەتی پرساندن و وەڵامەکەی، لە بەرنامەی کاری نزیکترین دانیشتندا، دادەنێت، ئەگەر وەڵامی پرساندنەکە، لە کاتی دیاریکراودا، نەگەیشتە پەرلەمان ئەوا تەنیا پرساندنەکە، دەکرێتە بابەتی گفتوگۆی دانیشتنی تەرخانکراو.

ماددەی (٧١):

یەکەم: دوای خوێندنەوەی پرساندن و وەڵامەکەی، پرۆسەی پرساندنەکە، بەم شێوەیە دەبێت:

١. ئاخاوتن، دەدرێتە ئەو ئەندامەی داوای پرساندنی کردووە، بۆ ماوەیەک لە (١٥) پازدە خولەک زیاتر نەبێت، دواتر بە هەمان کاتی دیاری کراو، دەرفەت بە کەسی پرسێندراو دەدرێت.

٢. هەریەکەیان، بۆ یەکجار لەماوەی (٣) سێ خولەکدا، مافی وەڵام دانەوەیان هەیە.

٣. دواتر دەرفەتی ئاخاوتن، بۆ ماوەی (٢) دوو خولەک، دەدرێتە هەریەک لەو ئەندامانەی، کە پێشتر ناوی خۆیان تۆمارکردوە.

دووەم:

١. ئەگەر پرسێندراو، بەبێ هۆ ئامادەنەبوو، پرۆسەی پرساندنەکە، بەبێ ئامادەبوونی پرسێندراو بەردەوام دەبێت.

٢. ئەگەر ئامادەنەبوونەکە، بەپاساوێکی ڕەوا بوو، دەستەی سەرۆکایەتی کاتێکی تر، بۆ پرساندنەکە دیاریی دەکات کە لە (٣٠) سی ڕۆژ تێپەر نەکات، ئەگەر لەو ماوەیەشدا ئامادەنەبوو، حوکمی خاڵی (١)ی ئەم بڕگەیەی بەسەردا، جێبەجێ دەبێت.

ماددەی (٧٢):

ئەو پرسـاندنانەی لە وەرزی یاسـادانانی پێشـوودا پێشکەشـکراون، دەخـرێنە بەرنـامەی کـاری وەرزی یاسادانانی نوێوە.

ماددەی (٧٣):

لەم حاڵەتـانەدا پرسـاندن بە کۆتاییهـاتوو، هەژمـار دەکرێت:

یەکەم: ئەو ئەندامەی داوای پرسـاندنی کردووە، دەتوانێت، لەهەر قۆناغێـک لە قۆناغەکـانی پرسـاندن بە رەزامەندی ئەو ئەندامانەی واژۆیان کردووە، داوای پرساندنەکەی بکشێنێتەوە.

دووەم: دەست لە کارکێشـانەوەی ئەو وەزیرەی، پرسـاندنی بۆ کراوە.

سـێیەم: دەسـت لە کارکێشـانەوەی ئەو ئەنـدامەی، کە پرساندنی کردووە.

چوارەم: ئەگەر وەڵامی پرساندنەکە، باوەڕ پێهێنەربوو، یان دەنگی پێویستی نەهێنا، بۆ لێسەندنەوەی متمانە.

چوارەم
لێسەندنەوەی متمانە

ماددەی (٧٤):

یەکەم: لێسەندنەوەی متمانە دروست نابێت بەبێ ئەنجامدانی پرۆسەی پرساندن، چ بە ئامادەبوونی پرسیێندراو بێت یان بە ئامادەنەبوونی.

دووەم: ئەگەر وەڵامی پرساندنەکە بڕوا پێهێنەرنەبوو، بۆ پرسیێنەر، دەتوانێت پێشنیازی لێسەندنەوەی متمانە بکات، بە ڕەزامەندیی زۆرینەی ئامادەبووان.

سێیەم: پێش دەنگدان، لەسەر لێسەندنەوەی متمانە، سەرۆک ڕێگا دەدات بە ئاخاوتن لەسەر ئەم بابەتە، بە (٢) دوو ئەندام لەوانەی داوای لێوەرگرتنەوەی متمانە دەکەن و (٢) دوو ئەندامیش لەوانەی دژی لێسەندنەوەی متمانەن.

چوارەم: سەرۆک وەزیران، بە متمانە لێسەندراو هەژمار دەکرێت، ئەگەر زۆرینەی (٣/٢) دوو لەسەر سێی ئەندامان بۆ لێسەندنەوەی متمانە دەنگیاندا.

پێنجەم: ئەندامی ئەنجومەنی وەزیران بە متمانە لێسەندراو هەژماردەکرێت، ئەگەر زۆرینەی ڕەهای ئەندامان بۆ لێسەندنەوەی متمانە دەنگیاندا.

شەشـەم: بـابەتی لێسـەندنەوەی متمـانە، لە ماوەیەکدا، کە لە (٥) پێـنج ڕۆژ زیـاتر نەبێـت، لە ڕۆژی پرسـاندنەوە ئەنجام دەدرێت.

ماددەی (٧٥):

ئەگەر پرسـاندن بە وەرگـرتنەوەی متمـانە، لە سـەرۆک وەزیـران کۆتـایی پێهات، ئەوا کـابینەی حکـومەت، بەدەست لەکارکێشاوە هەژماردەکرێت و وەک حکومەتی کاربەڕێکەر بەردەوام دەبێـــت، تـــا ئەو کـــاتەی بەپێـــی یاســـا کارپێکراوەکان،کابینەی نوێ پێکدەهێنرێت.

ماددەی (٧٦):

هەمـــوو ڕێکارەکـــانی چـــاودێریکردنی پەرلەمـــان، بـــۆ ســـەرۆک وەزیـــران و ئەنـــدامانی ئەنجـــومەنی وەزیـــران، سەرۆکی کۆمیسیۆن و دەستە سەربەخۆکان، دەگرێتەوە.

بەشی هەشتەم

یاسادانان

ماددەی (٧٧):

مەبەست لە یاسا دانان:

یەکەم: دەرکردنی یاسا و بڕیار.

دووەم: هەموارکردنی یاسا و بڕیارە کارپێکراوەکان.

سێیەم: بەرکارکردن یان هەموارکردنی کارپێکردنی یاسا فیدراڵیەکان.

ماددەی (٧٨):

پرۆسەی یاسادانان، بریتیە لە گفتوگۆ و پەسەندکردنی:

یەکەم: پڕۆژە یاسا، یان پڕۆژە بڕیار، کە لەلایەن دەسەڵاتی جێبەجێکردنەوە، پێشکەش دەکرێن.

دووەم: پێشنیازی یاسا، یان بڕیار کە لانی کەم، لەلایەن (١٠) دە ئەندامەوە پێشکەش دەکرێن.

سێیەم: ئەو پڕۆژە یاسا و بڕیارانەی، لەلایەن دەسەڵاتی دادوەریەوە پێشکەش دەکرێن، لەو بابەتانەی پەیوەندیدارن بەخۆیان.

چوارەم: پێشنیازی ئەو یاسا و بڕیارانەی، لەلایەن دامەزراوە فەرمییەکانەوە، بە پێی یاسا کارپێکراوەکان، پێشکەش دەکرێن.

ماددەی (٧٩):

پێشنیازی یاساو بڕیار

پێشـــنیازی یاســـا و بڕیارەکـــان، کە لەلایەن ژمـــارەی پێوست لە ئەندامانەوە، پێشکەش دەکرێن، پێویستە شێوازی یاسادانان لەخۆ بگرن و لە ماوەی (١٤) چواردە ڕۆژدا، لە ڕێکەوتـی پێشکەشـکردنیانەوە لەلایەن لیـژنەی یاسـاییەوە بەهەماهەنگی، لەگەل دەستەی سەرۆکایەتی بڕیاریان لەسەر دەدرێـت لەسـەر بنەمـای گونجانـدنییان لەگەڵ یەکێـک لەم پێوەرانەی:

یەکەم: هەبوونی بابەتێکی گشتی، کە پێویستی بەدەرکردنی یاسا، یان بڕیارێک بێت.

دووەم: هەبوونی بۆشاییەکی یاسایی.

سـێیەم: ئەگەر،کێشـە لە جێبەجێکردنـی یاسـا هەبێـت و پێویستیی، بە هەموارکردنەوە بێت.

چـوارەم: پێویسـتە لە دەرچوواندنی ئەو یاسـا و بڕیـارە، ڕەچاوی بارگرانی دارایی، لەسەر حکومەت بکرێت.

ماددەی (٨٠):

یەکەم: دوای تێڕوانینـی پێشـنیازی یاسـا یـان بڕیـارەکە، لەلایەن دەستەی سەرۆکایەتی و لیژنەی یاساییەوە، ئەگەر دەرکەوت یەکێک لەو پێـوەرانەی تێدانییە کە

له مــــاددەی (٧٩)ی ئەم پەیـــرەوەدا، هــــاتووە، رەتدەکرێتەوە و خوێندنەوەی یەکەمی، بۆ ناکرێت.

دووەم: لەکاتێکدا ئەنـدامانی پەرلەمـان، کە پێشـنیازی یاسـا یـان بڕیارەکەیـان پێشکەشـکردووە، ڕای دەسـتەی سـەرۆکایەتی، و لیـژنەی یاسـایی بۆیـان بـڕوا پێهێنەرنەبـوو، بـابەتەکە دەخـرێتە بەردەم پەرلەمـان بۆ بڕیاردان لەسەری.

سێیەم: ئەگەر پێشنیازی یاسا، یان بڕیارەکە، بە شـێوەیەکی گشتی، رەتنەکرایەوە، بەڵام دەستەی سەرۆکایەتی و لیـژنەی یاسـایی، تێبینییـان لە سـەر پێشـنیازەکە هەبوو، لەو حاڵەتەدا بۆ ئەو ئەندامانەی پێشکەشیان کردوە دەگەرێندرێتەوە، بۆ رەچاوکردنی تێبینیەکان و دووبارە پێشکەشکردنەوەی.

چوارەم: کاتێک پرۆژە، یان پێشـنیازەکە، لە لایەن دەسـتەی سـەرۆکایەتی و لیـژنەی یاسـاییەوە، رەزامەنـدی لەســـەر دەدرێـــت، لە یەکەم دانیشـــتنی دوای رەزامەندییەکە، دەخرێتە بەرنامەی کارەوە.

ماددەی (٨١):

یەکەم: هیچ پرۆژە پێشنیازێک، وەرناگیرێت، ئەگەر هەمان ناوەڕۆکی هەبێت، لەگەڵ پرۆژە پێشنیازێکی تر، کە لەژێر دەستی لیژنەی تایبەتمەند دایە بۆ راپۆرت نووسین.

دووەم: ئەگەر لیژنەی تایبەتمەند بۆی دەرکەوت، کە لە نێوان پرۆژە یاسا و پێشنیازی یاسا دژیەکی هەیە لە رووی بنەما بنەرەتییەکانەوە ئەوا لیژنە بەراپۆرتی، تایبەت رای خۆی پێشکەشی پەرلەمان دەکات، ئەگەر هەریەکێکیان، لەڕووی بنەماوە پەسەندکرا، مانای رەتکردنەوەی ئەوەی ترە و دواتر لیژنە رێکاری یاسایی خۆی دەگرێتەبەر.

سێیەم: پرۆژە یاسا، بە بنەما دادەنرێت، ئەگەر پێشنیازی یاسای تر، پێشکەشکراو لە رووی بنەماوە یەکبوون، بە مەرجێک پێشنیازی یاسا نەچووبێتە قۆناغی ڕاپۆرت نووسین.

چوارەم: ئەگەر پێشنیازی یاسا رەتکرایەوە، لە هەمان وەرزی یاساداناندا، پێشکەش ناکرێتەوە.

ماددەی (٨٢):

لە هەر وەرزێکی یاسادانانددا تەنیا لە مانگی یەکەمی وەرزی یاسادانانددا، ئەندامانی پەرلەمان، دەتوانن پێشنیازی یاسا، پێشکەش بکەن تەنیا لەو حاڵەتەدا نەبێت کە دۆخێکی تایبەت بێتە پێش و پێویستیی بە یاسا، یان بڕیارێکی بەپەلە هەبێت و لەوبارەش دەستەی سەرۆکایەتی هەڵسەنگاندن بۆ پێویستیی و بە پەلەیی یاسا یان بڕیارەکە دەکات.

ماددەی (٨٣):

یەکەم: ئەو پرۆژە یاسا و بڕیارانەی، لەلایەن حکومەت پێشکەش دەکرێن، ڕاستەوخۆ لە یەکەمین دانیشتن دوای گەیشتنیان بە پەرلەمان، خوێندنەوەی یەکەمیان بۆ دەکرێت.

دووەم: ئەگەر پرۆژەکە یان پێشنیازەکە لە تایبەتمەندیی زیاتر لە یەک لیژنە بوو، دەستەی سەرۆکایەتی، بەهەماهەنگی، لەگەڵ لیژنەی یاسایی، بڕیار دەدات بە بەشکردنی پرۆژە یان پێشنیازەکە و ناردنی هەر بەشەو بۆ لیژنەی تایبەتمەند، لیژنەش تەنیا لە سەر ئەو بەشە ڕاپۆرت ئامادە دەکات کە ئاڕاستەی کراوە.

ماددەی (٨٤):

یەکەم: دەبێت لیژنەی تایبەتمەند، لە ماوەی (٢١) بیست و یەک ڕۆژدا، ڕاپۆرتی خۆی، لەسەر پرۆژە، یان پێشنیازی یاسا و بڕیارەکان، ئامادە بکات.

دووەم: ئەگەر پرۆژە یان پێشنیازی یاسا و بڕیارەکان، بە شێوەی بەپەلە، ئاڕاستەی لیژنەی تایبەتمەند کرابێت، دەبێت لە ماوەی (٧) حەوت ڕۆژدا، ڕاپۆرتی خۆی پێشکەش بکات.

سێیەم: لیژنەی تایبەتمەند، دەتوانێت بۆ ئامادەکردنی ڕاپۆرت، لەسەر پرۆژە، یان پێشنیازی یاسا و بڕیارەکان، هەماهەنگی لەگەڵ لایەنی پەیوەندیدار بکات.

چوارەم: ئەگەر لە ماوەی دیاریکراودا، لیژنەی تایبەتمەند، ڕاپۆرتی ئامادەنەکرد جێگری یەکەمی سەرۆکی پەرلەمان، سەرۆکی لیژنە ئاگاداردەکاتەوە و، دەبێت لیژنە لە ماوەی (٤) چوار ڕۆژدا، لە ڕۆژی گەیشتنی ئاگادارکردنەوەکە، ڕاپۆرتی هۆداری خۆی پێشکەش بکات و بڕیاری دەستەی سەرۆکایەتی لەم بارەیە، یەکلاکەرەوە دەبێت.

ماددەی (٨٥):

یەکەم: راپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند، دەدرێتە لیژنەی یاسایی بۆ پێداچوونەوەی راپۆرتەکە، لە ماوەی (١٠) دە رۆژ لە رێکەوتی گەیشتنی، تەنیا لە رووی دارشتنەوەی یاسایی و دڵنیابوون لە دژنەبوونی دەقەکان، لە گەڵ دەستور و یاسا کارپێکراوەکان.

دووەم: ئەگەر پرۆژە، یان پێشنیازی یاسا و بڕیارەکە، بە (خەسلەتی پەلە) ئاراستە کرابێت دەبێ لیژنەی یاسایی، لە ماوەی (٥) پێنج رۆژدا، پێداچوونەوەی خۆی بکات.

سێیەم: راپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند، خوێندنەوەی دووەمی بۆ ناکرێت، تا لەڕووی دەستوورییەوە و یاسا کارپێکراوەکان، لەلایەن لیژنەی یاساییەوە راستاندنی بۆ نەکرێت.

ماددەی(٨٦):

دەبێ جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمان، (٤٨) چل و هەشت کاتژمێر پێش خوێندنەوەی دووەم، راپۆرتی راستێندراوی لیژنەی تایبەت بۆ ئەندامان دەستەبەر بکات.

ماددەی (٨٧):

یەکەم: خوێندنەوەی دووەم، بە خوێندنەوەی دەقی پڕۆژە، یان پێشنیازەکە، دەستپێدەکات، دواتر راپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند، دەخرێتەڕوو.

دووەم: ئەگەر راپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند، دارشتنێکی نوێی پێشنیاز کردبێت بۆ پرۆژە یان پێشنیازەکە، بەدەنگدان بڕیار لە سەر وەرگرتنی ئەو دارشتنە بە بنەما بۆ گفتوگۆکردن دەدرێت.

ماددەی(٨٨):

یەکەم: ئەو ئەندامەی ناوی تۆمارکراوە، دەتوانێت، لەسەر هەر ماددەیەک تەنیا یەکجار بدوێت و نابێت لە (٢) دوو خولەک، تێپەر بکات.

دووەم: ئەگەر لە کاتی گفتوگۆکردنی پرۆژە یان پێشنیازەکە، وەزیری پەیوەندیدار ئامادەبوو، دەتوانێت لە بارەی هەر ماددەیەکەوە (٢) دوو خولەک بدوێت.

ماددەی (٨٩):

یەکەم: لەو دانیشتنەی بۆ خوێندنەوەی دووەم تەرخانکراوە، دەنگدان لەسەر پرۆژە، یان پێشنیازەکە ناکرێت.

دووەم: لیژنەی تایبەتمەند، بە هەماهەنگیی، لەگەڵ لیژنەی یاسایی، سەرجەم پێشنیاز و رایەکان بەهەند وەردەگرن و سەرلەنوێ دارشتنەوە، بۆ ئەو ماددانە دەکەن، کە پێویستە دابرێژرێنەوە، ئەگەر پێویستی کرد روونکردنەوەش دەدەن.

ماددەی (٩٠):

یەکەم: دانیشتنی دەنگدان، لە سەر پرۆژە، یان پێشنیازەکە، نابێت لە هەفتەیەک زیاتر، لە دوای دانیشتنی خوێندنەوەی دووەم تێپەر بکات.

دووەم: ئەندام، لەو ماوەیەدا، دەتوانێت داوای بینینی دارشتنەوەی کۆتایی، لە جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمان و لیژنەی یاسایی و لیژنەی تایبەتمەند بکات.

سێیەم: لە دانیشتنی دەنگدان، رێ بە گفتوگۆ یان پێشکەشکردنی پێشنیازی تازە نادرێت.

ماددەی (٩١):

یەکەم: دەنگدان، لە سەر ناوی یاسا یان بڕیارەکە دەسپێدەکات، دواتر یەکە بە یەکەی ماددەکان و کۆتایی بە دەنگدان لە سەر هۆیەکانی دەرچواندن، دواجار گشت یاسا یان بڕیارەکە دەنگی لەسەر دەدرێت.

دووەم: لەکاتی بوونی زیاتر، لە یەک پێشنیاز، هەموو پێشنیازەکان، دەخرێنە دەنگدان، کامیان زۆرینەی دەنگی هێنا بە پەسەندکراو دادەنرێت.

سێیەم: لە خستنە دەنگدانی ڕایەکان پێویستە ئەو ڕایەی دەخرێتە دەنگدان بەلایەنی کەم (٣) سێ ئەندام پشتگیریی ڕایەکە بکات، جگە لەو (٢) دوو ئەندامەی بۆ ئاخاوتن دەکەونە ریزبەندی کۆتایی.

ماددەی (٩٢):

پەرلەمان، بە (خەسلەتی پەلە) دەروانێتە پرۆژە و بڕیاری تایبەت، بە بودجە و ئیعتماداتی زێدەگی و ژمێرەی کۆتایی، هەروەها دەتوانێت بڕیار لەسەر هەر بابەتێکی تری بەپەلە بدات.

ماددەی (٩٣):

یەکەم: یاسا و بڕیارەکان، بە زۆرینەی ژمارەی ئامادەبووان، پەسەند دەکرێن، جگە لەو حاڵەتانەی پێویستییان بە زۆرینەی تایبەت هەیە.

دووەم: سەرۆک بە پێی ئەنجامی دەنگدان، بڕیاری پەرلەمان بە ڕەزامەندی، یان ڕەتکردنەوە لە سەر یاسا و بڕیارەکان رادەگەیەنێت.

ماددەی (٩٤):

دەبێت یاسا و بڕیارەکان، لە ماوەی (١٥) پازدە ڕۆژدا، لە ڕێکەوتی پەسەندکردنیانەوە، بنێردرێن بۆ سەرۆکایەتی هەرێم، بەمەبەستی دەرچواندنیان.

ماددەی (٩٥):

یەکەم: ئەگەر سەرۆکایەتی هەرێم، لە ماوەی ئەو (١٥) پازدە ڕۆژەدا، بە پێی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو، یاسا یان بڕیارەکەی بەشێوەیەکی گشتی (كلي) یان بەشێک (جزئي) ڕەتکردەوە، لەو کاتە، دەبێ لیژنەی تایبەتمەند لە ماوەی (١٥) پازدە ڕۆژدا، ڕاپۆرتی خۆی بنوسێت، پاشان لە یەکەمین دانیشتنی دوای تەواوکردنی ڕاپۆرتەکە، دێتە ناو پەرلەمان و

بڕیاری پەرلەمان لەوبارەوە، یەکلاکەرەوە دەبێت، یان بە ڕای سەرۆکی هەرێم وەردەگرێت و ڕاپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند تاوتوێ دەکرێت یان بەدەنگی زۆرینەی ئەندامان پێداگیری لەسەر ڕای خۆی دەکات و ئەم جارەش ڕای پەرلەمان ڕەتناکرێتەوە.

دووەم: سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی هەرێم دەتوانێت ئامادەی دانیشتنەکە ببێت.

ماددەی (٩٦):

ئەگەر، گومان لە سەر دەنگدان هەبوو، لایەنی کەم (٥) پێنج ئەندام، داوای دووبارەکردنەوەی دەنگدانیان کرد دەبێت دەنگدان دووبارەبکرێتەوە.

ماددەی (٩٧):

لەکاتی گفتوگۆکردندا، لەسەر هەر پرۆژە و پێشنیازی یاسا و بڕیارێک ئەگەر ڕای جیاواز سەبارەت بە پەسەندکردن دروست بوو، ئەولەویەت لە دەنگدان بە پێی ئەو ڕیزبەندیە دەبێت:

یەکەم: پێشنیازی ڕەتکردنەوەی پرۆژە یان پێشنیازەکە.

دووەم: پێشنیازی گەڕاندنەوەی پرۆژەکە بۆ حکومەت.

سێیەم: گەڕاندنەوەی پرۆژە یان پێشنیازەکە بۆ لیژنەی تایبەتمەند، کە ڕاپۆرتی ئامادە کردوە.

چوارەم: پێشنیازی دواخستنی گفتوگۆ بۆ دانیشتنێکی تر.

بەشی نۆیەم

بودجە

ماددەی (٩٨):

یەکەم: لەسەر ئەنجومەنی وەزیران پێویستە، لە سەرەتای مانگی تشرینی یەکەمی هەموو ساڵێک و بەر لەساڵی دارایی، بە مەبەستی گفتوگۆ، پڕۆژە بودجە بۆ پەرلەمان بنێریت.

دووەم: لەسەر ئەنجوومەنی وەزیران پێویستە، لە کۆتایی مانگی نیسانی هەموو ساڵێکدا، ژمێرەی کۆتایی ساڵی پێشوو بۆ پەرلەمان بنێرت.

سێیەم: ئەگەر پڕۆژە بودجە و ژمێرەی کۆتایی، لەو رێکەوتەی لە بڕگەی (یەکە م و دووەم)ی ئەم ماددەیەدا دیاریکراوە نەگەیشتە پەرلەمان، پەرلەمان داوای ڕوونکردنەوە لە وەزیری دارایی دەکات، ئەگەر هۆکاری گونجاو هەبوو ماوەیەکی پێدەدات کە لە (١٥) پازدە ڕۆژ تێپەڕ نەکات.

ماددەی (٩٩):

دەستەی سەرۆکایەتی، لە نزیکترین دانیشتنی پەرلەماندا، پاش گەیشتنی پرۆژەکە لەلایەن حکومەتەوە، پرۆژەکە ئاراستەی لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری و ئەندامانی پەرلەمان دەکات.

ماددەی (١٠٠)

هەر لیــژنەیەک لەڕێــی دەســـتەی ســـەرۆکایەتیەوە تێبینییەکـانی خـۆی، دەربـارەی ئەو بەشـەی پەیوەسـتە بە تایبەتمەنـدی خـۆیەوە لە نێـو پـڕۆژە بـودجەی گشـتی و ژمێرەی کۆتـایی و لەمـاوەی (١٠) دە ڕۆژدا، دەداتە لیـژنەی دارایی و کاروباری ئابووری.

ماددەی (١٠١)

یەکەم: لەســەر لیــژنەی دارایــی و کاروبــاری ئــابووری، ڕاپۆرتی بودجە و ژمێرەی کۆتایی خۆی، دەربارەی پــڕۆژەکە لە ماوەیەکــدا لە (٢١) بیســـتویەک ڕۆژ، دوای گەیشــتنی ڕاپــۆرتی لیژنەکــان، پێشــکەش بە دەستەی سەرۆکایەتی بکات.

دووەم: پێویســـتە دەســـتەی ســـەرۆکایەتی، لە یەکەمــین دانیشـــتن لەدوای گەیشـــتنی، ڕاپـــۆرتەکە بخـــاتە بەرنامەی کارەوە.

سێیەم: ئەگەر ئەو مـاوەیە بەسـەرچوو، لیـژنەکە نەیتـوانی ڕاپـۆرت پێشـکەش بکـات، دەسـتەی سـەرۆکایەتی، دەتوانێـت مـاوەیەکی تـری پێبـدات لە (١٠) دە ڕۆژ تێپەڕنەکات، ئەگەر لەو ماوەیشدا، ڕاپۆرتی پێشکەش نەکــرد، بە پشـــت بەســـتن بە راپـــۆرتی لیـــژنە پەرلەمانییەکان، دوای ڕێکخستنیان، لەلایەن لیژنەی یاساییەوە گفتوگۆی لەبارەوە دەکرێت.

ماددەی (١٠٢):

یەکەم: ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری بەسەر ئەندامانەدا دابەش دەکرێت و ناکرێت لەلایەن پەرلەمانەوە دەست بە گفتوگۆ بکرێت بەر لە تێپەڕبوونی (٤٨) چل وهەشت کاتژمێر بەسەر دابەشکردنیدا.

دووەم: ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری، کۆکەرەوەی سەرجەم ڕاپۆرتی لیژنە پەیوەندیدارەکان و ڕای کۆتایی لیژنەی دارایی و ئابووری دەبێت.

ماددەی (١٠٣):

یەکەم: پەرلەمان، دەتوانێت تەرخانکراوی پڕۆژەی بودجە هەڵبوەشێنێتەوە، یان کەمی بکاتەوە، یان لە ماددەیەک بۆ ماددەیەکی تر، یان لەبەشێک بۆ بەشێکی تر، یان لە دەروازەیەک بۆ دەروازەیەکی تر بیگوازێتەوە.

دووەم: پێشنیازی زیادکردنی تەرخانکراوی پڕۆژە بودجە، یان هێنانەکایەی تێچووی نوێ یان کەمکردنەوەی داهاتەکان، پەسند ناکرێت، تەنیا لەو بارەوە نەبێت کە پەرلەمان بتوانێت بڕوا بە حکومەت بهێنێت.

ماددەی (١٠٤):

یەکەم: وەزیری پەیوەندیدار، راپۆرتی حکومەت، سەبارەت بە پرۆژە یاسای بودجە دەخاتەڕوو، پاشان لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری، راپۆرتی هاوبەشی لیژنەکانی پەرلەمان، پێشکەش دەکات.

دووەم: ڕاپۆرتەکان، بە شێوەیەکی گشتی، گفتوگۆیان لەبارەوە، دەکرێت پێش چوونەسەر گفتوگۆکردنی دەروازەکانی پڕۆژە بودجە و بڕیاردانی بەندەکانی، هەر ئەندامێک دەتوانێت بۆ ماوەیەک لە (١٠) دە خولەک تێپەڕ نەکات، بە شێوەیەکی گشتی گفتوگۆ لەسەر ڕاپۆرتەکان بکات.

ماددەی (١٠٥):

یەکەم: لیژنە، (بەشەکانی) پڕۆژە بوودجە دەخاتەڕوو، بۆ گفتوگۆکردن و بریاردان لەسەریان، ماددە بە ماددە.

دووەم: هەرئەندامێک دەتوانێت لەسەر هەر ماددەیەک بۆ ماوەیەک لە (٣) خولەک تێپەڕنەکات، گفتوگۆبکات.

ماددەی (١٠٦):

دەنگدان، بەپێی ماددەی (٩١)ی ئەم پەیڕەوە دەبێت.

ماددەی (١٠٧)

پەرلەمان، بودجەیەکی تایبەتی دەبێت، کە سەرۆکایەتی دیوان بەهەماهەنگیی لەگەڵ لیژنەی دەسپاکیی و کاروباری پەرلەمان و سکالا، ئامادەی دەکات و پاش پەسەندکردنی لە لایەن دەستەی سەرۆکایەتیەوە دەخرێتە نێو بودجەی گشتی.

ماددەی (١٠٨):

بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاریی پەرلەمان، لەکۆتایی هەر ساڵێکی داراییدا هەڵدەستێت بەدانانی ژمێرەی کۆتایی و بەرێکارە کارگێڕییەکان دەخرێتە بەردەم دەستەی سەرۆکایەتی بۆ ڕازیبوون لەسەری و ڕەوانەکردنی بۆ لیژنەی دارایی و کاروباری ئابوری، بە مەبەستی پێداچوونەوە و بەرزکردنەوەی ڕاپۆرتێک لەبارەیەوە، بۆ پەرلەمان.

ماددەی (١٠٩)

ئەگەر لەبەر هەر هۆیەک، کە لە دەرەوەی ئیرادەی حکومەت بێت، ئامادەکردن یان پێشکەشکردنی پرۆژە بودجە، بکەوێتە دوای دەستپێکی ساڵی دارایی، ئەوا بۆ هەر مانگێک کە بودجە دواکەوتووە، ڕێژەی (١٢/١) ئەو تەرخانکراوەی بۆ ساڵی دارایی رابردوو بڕیاری لەسەر درابوو خەرج دەکرێت.

بەشی دوەم

فراكسیۆن و ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمانی

یەکەم
فراکسیۆن

ماددەی (١١٠):

یەکەم: هەر پارت و قەوارەیەکی سیاسی بەشداریی لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بکات، خاوەنی لیست و بەرنامەی هەڵبژاردن بێت و کورسی بەدەست هێنا دەبێتە فراکسیۆن.

دووەم: پەرلەمانتار ئازادە لەکاری پەرلەمانیی، بەڵام هەرکاتێک ئەندامی فراکسیۆنێک لە فراکسیۆنەکەی خۆی جیا بۆوە، یاخود چووە پاڵ فراکسیۆنێکی تر، ئەوا ئەندامێتیی خۆی لە دەستدەدات لە پەرلەمان و کەسێکی تر، لەو فراکسیۆنە بەپێی ڕیزبەندی شوێنی پردەکاتەوە بەرەزامەندی پەرلەمان.

سێیەم: دەستەی سەرۆکایەتی، بەپێی پێوەری کورسی پەرلەمانی، بۆ راپەراندنی کاروچالاکیی، بودجەیەک بۆ فراکسیۆن دیاریی دەکات، ئەم بودجەیە دەکەوێتە ژێر ڕێکارە داراییەکانەوە.

دووەم
ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمانی

ماددەی (١١١):

ئەو فراکسیۆنە پەرلەمانییانە دەگرێتەوە، کە بەشداری پێکهێنانی کابینەی حکومەتیان نەکردووە، یان لێی دەکشێنەوە و ئازادیی کاری پەرلەمانی و ئۆپۆزسیۆنییان، بۆ دەستبەر دەکرێت.

بەشی یازدەیەم

دیوانی پەرلەمان و نووسینگەکانی پەرلەمان

یەکەم
دیوانی پەرلەمان

ماددەی (١١٢):

پەرلەمان بۆ ڕاپەراندنی کاروبارەکانی دیوانێکی دەبێت، لە لایەن سەرۆکێکەوە بەپلەی تایبەت، بەڕێوەدەبرێت.

ماددەی (١١٣):

یەکەم: سەرۆکی دیوان، بە فەرمانێک، لە لایەن سەرۆکەوە، دادەمەزرێت و لە بەردەمیدا، بەرپرسیار دەبێت.

دووەم: سەرۆکی دیوان ئەرکەکانی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان و ئەو دەسەڵاتانەی لەلایەن سەرۆکەوە پێی دەدرێت پیادە دەکات.

سێیەم: پێکهاتە و دابەشکردنی کارگێڕیی دیوانی پەرلەمان، لە لایەن دەستەی سەرۆکایەتیەوە، بە پەیڕەوێکی تایبەت ڕێک دەخرێت.

ماددەی (١١٤):

دیوانی پەرلەمان، لەم بەڕێوەبەرایەتیە گشتییانە پێک دێت:

یەکەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی کاروباری پەرلەمان و لیژنەکان.

دووەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی کارگێری و دارایی.
سێیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕاگەیاندن و پەیوەندییە گشتییەکان.

ماددەی (١١٥):

هەریەک لە سەنتەری توێژینەوەی پەرلەمان و بەرێوەبەرایەتی پرۆتۆکۆل و هاریکاریی نێودەوڵەتی، بە دەستەی سەرۆکایەتیەوە پەیوەست دەبن.

دووەم
نووسینگەکانی پەرلەمان

ماددەی (١١٦):

دەستەی سەرۆکایەتی، دەتوانێت لە ناوەندی پارێزگاکان و هەرشوێنێکی دی پێویست بکات، نوسینگە بکاتەوە.

ماددەی (١١٧)

یەکەم: نوسینگە هەڵدەستێ بەوەرگرتن و گەیاندنی داواکاری و سکاڵای هاوڵاتیان بەئەندامانی پەرلەمان لەو نوسینگەیە، تا ڕەوانەی لیژنە پەیوەندیدارەکان بکرێت بە مەبەستی بە دواداچوون و وەڵامدانەوە و گەیاندنەوەی وەڵامەکان بەخاوەنەکانیان.

دووەم: پێویستە سکاڵاکان لە ژێر دادبینیدا نەبێت و قوناغەکانی بەدواداچوونی لە لایەنی تایبەتمەند، بڕیبێت.

سێیەم: هەر نوسینگەیەک، بۆ بەڕێوەبردنی کارەکانی چەند کارمەندێکی دەبێت، یەکێک لە کارمەندەکان دەبێتە بەڕێوەبەری کارگێڕیی نوسینگە، ژمارە و چۆنێتی کارکردنیان لە لایەن سەرۆکی دیوانی پەرلەمانەوە دیاری دەکرێت.

چوارەم: پەرلەمان، پێویستیی و خەرجییەکانی نوسینگەکان، دابین دەکات.

بەشی دوازدەیەم

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی (١١٨):

یەکەم: پەرلەمان پاسەوانی تایبەتی دەبێت و دەکەونە بەر فەرمانی سەرۆک.

دووەم: سەرۆک، قەبارەی ئەو هێزە و ژمارەی تاکەکانی دیاری دەکات، کە بە تەواوی دەزانێت بۆ پاراستنی ڕێکاریی و پاسەوانی، لە پەرلەمان.

سێیەم: هێنانە ژوورەوەی چەکی ئاگرین، یان بریندارکار، بۆ ناو باڵەخانەی پەرلەمان قەدەغەیە.

چوارەم: جگە لە پاسەوانی پەرلەمان، بۆ هیچ چەکدارێک، یان هێزێکی چەکدار نییە، بچێتە نێو باڵەخانەی پەرلەمان و بۆیان نییە لە نزیک دەرگاکانی بمێننەوە تەنیا بە ڕەزامەندی سەرۆک نەبێت.

ماددەی (١١٩):

پەرلەمان، دەتوانێت لەنێو ئەندامەکانیدا، شاند ڕەوانەی دەرەوەی هەرێم بکات و داوەتی شاندیش بکات بۆ سەردانیکردنی.

ماددەی (١٢٠):

بەپشت بەستن، بە ڕاپۆرتی پزیشکی تایبەتمەند، دەستەی سەرۆکایەتی دەتوانێت، یارمەتی ئەو ئەندامە بدات، کە تووشی نەخۆشیەک دێت و پێویستی بە چارەسەر دەبێت، لەناوەوە، یان لەدەرەوەی هەرێم.

ماددەی (١٢١):

راوێژکـــــارانی پەرلەمـــــان، لە لایەن دەســــــتەی سـەرۆکایەتیەوە دیاری دەکرێن بەپێـی (الوصـف الـوظيفي)، مـاف و ئەرک و مـوچە و ئیمتیازاتەکانیـان بەپێـی یاسـا بەرکارەکان، دیاری دەکرێت.

ماددەی (١٢٢):

دەســـتەی ســـەرۆکایەتی، نووســـراو بـــۆ پەرلەمانتـــارە خانەنشـینکراوەکان دەکـات. بـۆ کارئاسـانی، لە ڕاپەرانـدنی کاروبارەکانیان، لە دام و دەزگا فەرمییەکان.

ماددەی (١٢٣):

دەسـتەی سـەرۆکایەتی، دەرمـاڵەی تـایبەت بـۆ پەرلەمـان دیاری دەکات.

ماددەی (١٢٤):

دەکرێـــت پەرلەمـــان، گرووپـــی هەمـــاهەنگی، لەگەڵ پەرلەمانتارانی عێراق و دەرەوەدا پێکبهێنێت.

ماددەی (١٢٥):

دەكرێت حوكمەكانی ئەم پەیرەوە، هەموو، یان بەشێكی، یان هەر ماددەیەكی، لەسەر پێشنیازی (٤/١) چوار یەكی ئەندامان، بەڕەزامەندیی زۆرینەی ئامادەبووان، هەموار بكرێتەوە بەهەمان رێكاری یاسادانان.

ماددەی (١٢٦):

ئەم پەیڕەوە، لە ڕێكەوتی دەرچوواندنی كاری پێدەكرێت و لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقائعی كوردستان)دا بڵاودەكرێتەوە و كار بە هیچ پەیڕەوێكی تر ناكرێت.

بێگەرد دلشاد شكرالله	**جعفر إبراهیم ئێمینكی**	**یوسف محمد صادق**
سكرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆكی پەرلەمانی**	**سەرۆكی پەرلەمانی**
كوردستان-عیراق	**كوردستان-عیراق**	**كوردستان-عیراق**